

CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI

ŠT. 11, 12

NOVEMBER ♦ 1953 ♦ DECEMBER

LETO 56

Silvin Sardenko:

Križu povišanemu.¹

*O slavni, križ,
visoka čast!*

*Mesijeva
edina last.*

*Ni znamenja tako slovitega,
spomina ni tako častitega,
kot ti si, križ.*

*Ti sladki jarem,
ki slonel si na rami
Gospodovi.*

*Ti lahko breme,
ki z vdanimi rokami
te je sprejel.*

*Kdaj duša te objame —
in ni vsa blažena?*

*Kdaj se te bol oklene —
in ni vtolažena?*

*O slavni, križ,
visoka čast!*

*Mučencev vseh
najslajša last.*

*Skrivnostni križ —
Ti divni les,
ki dvignil svet*

*si do nebes,
po temni noči dolgih tristo let
pognal si v beli dan nebeški cvet
na Golgoti.*

*Tvoj močni duh
po solzni je dolini
spet zadehtel.*

*Prevzel si srca,
ko z rajskimi spomini
si jih navdal.*

*Kdo tebe kdaj je skrunil —
in ni osramočen?*

*Kdo tebe kdaj je hvalil —
in ni bil sam češčen?*

*Skrivnostni križ —
visoka čast!*

*Apostolov
najdražja last.*

Presveti križ!

*Ti si oltar
oltarjev vseh.*

*Nikjer nikdar
iskrenejše molitve bilo ni,
mogočnejše daritve bilo ni*

¹ To pesem je naš pesnik Silvin Sardenko spesnil za Konštantinov jubilej l. 1913, uglasbil pa Stanko Premrl Pevski zvezi za letošnjo proslavo 1900-letnice Odrešenja.

nikdar nikjer
kot tvoja, križ.
Po tvojih ramah štirih
nedolžna kri,
brezmadežna je
v obilnih tekla virih
na hladna tla.
Odkar je zemlja pila

brezmadežni napoj,
obseva nje sinove
nesmrtne slave soj.

O sveti križ,
visoka čast!
Ti naša si
najlepša last.

Trobina Stanko, kaplan:

Koral in njegova nova praksa.

Danes se mnogo govori in piše o koralu. Neštevilno je knjig, razprav, člankov, ki govorijo o vprašanju gregorijanskega petja v cerkvi. Glasbeniki, cerkveni in necerkveni, se pečajo s koralom; starejši in zlasti novejši religiozni glasbeni svet se pogloblja v koral in v študij gregorijanskega petja. Pojavljajo se celo posebne šole, kjer se v različnih metodah (metoda učenja s pomočjo števil!) študira koralna glasba. Koralisti in strokovni učenjaki liturgičnega in gregorijanskega petja odkrivajo vedno bolj nove vire za ta študij. In morda še ni bilo tako močnega impulza ter gibanja za pravo reformo koralu, kakor je ravno danes. Povod za to reformo pa je dal že papež Pij X. z znanim »Motuproprio« o cerkveni glasbi l. 1903. Ta »Motuproprio« je nekak uvod k cerkveni glasbi in podaja v glavnem načela cerkvene glasbe, nudi misli o liturgičnem tekstu, o pevcih, o obsegu liturgične glasbe, o inštrumentih, o glavnih sredstvih in o zunanji obliki cerkvenih kompozicij. Ne bom podrobno navajal misli te okrožnice, ki je res zanimiva; omenim le to, da je Pij X. s to okrožnico postavil temelj reformi cerkvene glasbe in reformo samo tudi izvedel. Hotel je postaviti cerkveno glasbo in torej tudi koralno petje na tisto stopnjo, na kateri mora biti kot »sveta« in »bogosluzna« glasba. Danes si zastavimo samo eno vprašanje: Ali poznamo pri nas koral po smernicah papeževe okrožnice, kako ga pojmuje, kakšno stališče zavzemamo do njega zlasti danes, ko imamo nov, slovenski obredni tekst?

Ali ga poznamo? Opirajoč se na dejstva trdim, da ga mi danes slabo poznamo, kar je najbolj razvidno iz prakse same. Zakaj to? Ali je morda kriv čas in razvoj glasbe, ki je ustvaril stilno razliko med koralom in moderno glasbo, da se tako težko vživimo v njegovo obliko? Ali je morda kriva oblika in vsebina koralu samega, češ, saj nima nobenega efekta v primeri z ostalo današnjo glasbo? Ali tiči morebiti krivda v nas samih zaradi nezanimanja in nepoznanja in celo podcenjevanja? Poglejmo!

Dejstvo je, da je razvoj glasbe danes dosegel visoko stopnjo. Morda še nikdar ni bila ta panoga umetnosti tako razgibana, ko danes, ko triumfira vsa vokalna kakor inštrumentalna glasba. Gotovo je pa tudi, da je ta visoka stopnja, na kateri stoji glasbeno udejstvovanje danes, plod dolgega razvoja. Kakor je razvoj v drugih umetnostih in znanostih, tako je

tudi pri glasbeni umetnosti. Zato se je nujno ustvarila velika razlika, ogromen prepad med koralom, t. j. med vokalno glasbo zgodnjega srednjega veka in med današnjo glasbo, med današnjim službenim liturgičnim petjem cerkve in današnjo moderno. Razlika je torej velika. Ali je pa ta razlika, to veliko nasprotje med koralom in današnjim slogom glasbe že tudi vzrok, da se tako malo poglobljamo vanj? Deloma je to res. Kajti, če pogledamo petje danes zlasti pri nas, ko že več desetletij tako sijajno gojimo zborovsko večglasno glasbo in smo že na njo navajeni tako, da nam je večglasje že v krvi in mesu, se kaj težko vživljamo v obliko enoglasnega petja. To se tudi danes praktično opaza, ko se uvaja enoglasno ljudsko petje,¹ ker prodira v nekaterih krajih kaj težko. Pa tu je še mnogo manjša časovna razlika in sta nam vsebina ter oblika mnogo bližji. Vidi se, da v krajih, zlasti v bolj kulturnih krajih, mestih itd., kjer je večglasje na višku, se enoglasno petje ne more tako dvigniti. Golemu enoglasju se pač upira glasbeni čut, ki je bil vzgojen v večglasju. Tako je tudi s koralom. Tega velikega pomena se je v svoji genijalnosti dobro zavedal papež Pij X., ko je dajal smernice cerkveni glasbi in je zato v že omenjeni okrožnici poudaril, naj se poleg koralu z vso marljivostjo goji tudi večglasna, polifonska glasba, ki pa mora biti v skladu z liturgijo, »sveta«, »dostojna« in lahko tudi moderna, le da nima na sebi tako zvanega »teatraličnega« sloga. To je torej delni vzrok nepoznanja koralu in monofonije sploh, ki je popolnoma naraven in, ki ga moramo upoštevati.

Drugi vzrok je: Premalo študija in zanimanja za koral sam. Če pogledamo ustroj predavanj na bogoslovnih fakultetah in učiliščih, vidimo, da ima koral in sploh liturgično petje kaj pičlo odmerjen čas za svoj študij.² Liturgično petje je tako važen činitelj pri cerkvenem bogoslužju, da se mora nanj polagati prav taka pozornost, kakor na druge činitelje. Zato bi bilo neprecenljive vrednosti, da bi se tam, kjer se pripravljajo kandidati za službene koralne pevce (na bogoslovjih, orglarskih šolah) to tudi izvedlo, v kolikor in kjer se še ni. Zlasti je važno to danes, ko imamo slovenski liturgični tekst.

Na drugi strani pa stojijo razlogi, ki govorijo za koral in monofonijo sploh. V prvi vrsti je njegova velika umetniška in estetična vrednost. Pogledajmo zato koral sam. Uvrščajo ga med tako zvano idealistično glasbo, t. j. tako, ki noče biti umetnost zaradi umetnosti, ampak je glasba le sredstvo za izraz višjih, metafizičnih idej. V ospredju so religiozne ideje, v katere se harmonično zlijejo preproste, resne, a tajinstveno lepe koralne melodije. V nasprotju s to glasbo je naturalistična glasba, kateri pa glasba ni sredstvo, ampak namen. Torej pri koralu je besedilo, oziroma izražanje višjih idej vse, pri naturalistični pa stopa glasba kot taka v ospredje.

¹ Ljudsko petje ni treba, da bi bilo vedno enoglasno. To smo že ponovno poudarili. Op. ur.

² Na mariborskem bogoslovnem učilišču smo imeli 1 uro na teden! — Na ljubljanski univerzi pa se koral poučuje dve uri tedensko. Poleg tega se bogoslovci vežbajo še sami med seboj. Op. ur.

Ali vendar, če študiramo koral in staro monofonijo natančneje, vidimo, da so to početki in osnove vsega poznejšega razvoja. Preproste in enostavne melodije so, a lepe in bogate na vsebini baš zaradi svoje preprostosti in religiozno-mirne ubranosti. Koralne melodije vsebujejo toliko lepote in imajo toliko umetniških vrednot, da je izključena vsaka in podobna sodba, češ: »Koral ni več modern.« Eno pa je treba pri tem poudariti, da ga je namreč treba res študirati z dušo in srcem, treba se je vživeti v njegovo bistvo, poznati njegovo vsebino in obliko in ne površno brez razumevanja in smisla. Koral je lep, koral je krasen, je umetnina, ki jo je treba čuvati. Da je temu res tako, pričajo vsi današnji veliki glasbeniki, ki ga visoko cenijo. Skladatelja J. Meyerbeer in Halevy sta izrečno rekla, da so najlepše melodije gregorijanske. Podobno mnogi drugi. Kaj je rekel Mozart? Vse svoje kompozicije bi rad dal za to, če bi se smel imenovati komponista mašne prefacije. In kako ga cenimo in upoštevamo mi? Mi, ki bi morali čuvati svetinje in umetnine naših krščanskih pradedov?

Drugi važen moment pri vprašanju koralne reforme je danes to, da imamo Slovenci slovenski obredni tekst. Bogoslužni obredi se vršijo v domačem, ljudemumljivem jeziku. Vse bolj kot dosedaj pride do izraza vsebina in oblika bogoslužnih obredov. Sedaj postane tudi celokupno proizvajanje koral ljudstvu mnogo boljumljivo. Dosedaj je bil tekst obredov v latinskem jeziku, odslej bo slovenski. Dosedaj so se koralne melodije pele v latinskem tekstu in so se za nerazumljivim jezikom skrivale še najrazličnejše napake in pogreške koralnega petja, odslej se bo to godilo težje. Ako hočemo pri proizvajanju slovenskih koralnih spevov doseči tisti učinek, ki bi moral biti pri petju »svetih« obredov, potem moramo storiti vse in se potruditi, da bo predavanje lepo, pravilno, v krasni harmoniji med vsebino in obliko. Treba bo dati slovenskim koralnim spevom tisti čar in tisto lepoto, ki njim kot takim gre. Saj ni treba drugega, kakor poznati pravila za koralno reprodukcijo in se ogibati napak, ki pridejo pri petju sploh v poštev. Škoda je, da se krasne gregorijanske melodije, ki bi se morale z vnemo in veseljem študirati, danes tako malo in površno gojijo. Treba se je samo ozreti in praktično pogledati v svet — po župnijah — pa vidimo, koliko še manjka do zadostne stopnje, do lepega, točnega in dostojnega proizvajanja koralnih melodij. Koralno in liturgično petje v cerkvi je važen činitelj v izvrševanju cerkvenih opravil, je — lahko rečem — za nekatere ljudi edini moment, edina vaba, ki jih kliče v cerkev. Treba je tudi pomisliti, da je koralno petje pri mašniku-solistu v najožjem kontaktu s poslušalci oz. verniki. To je najkrajši in najboljši most, ki veže do njih src. In če to ni lepo in marljivo izvedeno, je pač res, da mnoge to odbija. Zlasti mi duhovniki, ki smo čuvarji in nosilci tako vzvišenih melodij, bi morali marljivo in skrbno gledati na to, da ostane koral pri naših reprodukcijah na visoki umetniški višini, da se učinek koral in krasnih gregorijanskih kantilen ne izvrže v kakšno smešno imitacijo, kar se tolikokrat dogaja. Dati moramo koralu tisto lepoto, ki mu jo je dal avtor in jo ima še danes. Dvigniti moramo današnje proizvajanje koral

na stopnjo, ki jo zahteva vzvišena svečeniška služba, da nastane tako krasna harmonija med liturgijo in liturgičnim petjem, ki zbudi v vernikih čudovite učinke za razumevanje religioznih tajen. Le potem bomo z gotovostjo rekli: Koral je umetnina, ki napaja duše in dviga srca kvišku, k Bogu. Ne bom pozabil preteklega svetonočnega večera, ko sem pri radioaparatu poslušal koralne speve svetonočnih obredov in maše, ki so jih na mojstrski način proizvajali praški koralisti. Kako velik zanos, kakšno doživetje ob tej lepoti! V koralu je lepota, seveda brez dela in truda je ne dobiš, kajti gotovo je, da iskanje lepote in resnice v umetnosti zahteva precejšnje udejstvovanje pri hrepenenju in teženju po lepoti. Koral ni zastarel, je še vedno modern, treba ga je le postaviti v pravilno in lepo predavanje.

Končujem. Opozoriti sem hotel s tem na naš koral, na njegovo praktično uporabo in proizvajanje, zlasti danes, ko imamo nov slovenski obredni tekst. Samo od nas je odvisno, do katere stopnje bomo dvignili reprodukcijo koralnih spevov, samo od nas bo odvisen pozitiven ali negativen uspeh.

P. Hugolin Sattner:

V pojasnilo.

V zadnji številki »Cerkvenega Glasbenika« se nahaja članek g. L. Pečnika, ki toži, da se tu in tam na Slovenskem pri slovesnih sv. mašah slovensko poje, in želi pojasniti oziroma razčiščenja tega vprašanja.

Razčiščenja ni treba, ker je stvar iz odlokov rimske stolice in ukrepov ordinariata čisto jasna.

Codex juris 1264 § 1 se ne spušča v podrobnosti, ampak določi: »Spevi v domačem jeziku so pri slovesni (solemnis) in peti maši (cantata) prepovedani.« — C. 819 »missae sacrificium celebrandum est lingua liturgica sui cuiusque ritus ab ecclesia probati«.

Že l. 1894 je izšel dekret rimske kongregacije, ki se glasi: »Opri na besedilo in duha ceremonijala za škofe se je zdelo sveti kongregaciji primerno glede petja pri slovesnih mašah naslednje določiti: »Spevi v domačem jeziku so prepovedani pri vseh slovesnih mašah, naj bodo solemnes ali cantatae.«

Isto zaukazuje tudi okrožnica prevzv. knezoškofa ljubljanskega z dne 1. februarja 1914 in ona z dne 23. aprila 1933, ki se glasi: »Sveta maša se bo tudi nadalje opravljala samo v latinskem jeziku, da smo po enem in istem jeziku svete daritve zvezani z vsemi narodi katoliške cerkve na svetu. Pri tihi maši verniki itak ne slišijo mašnika, ker večino molitev po predpisih Cerkve opravlja povsem tiho, nekaj pa samo polglasno, tako, da ga verniki po cerkvi ne morejo slišati. Pri slovesni maši verniki vsaj nekatere dele mašnih molitev slišijo in bi jih razumeli, ako bi se v živem ljudskem jeziku opravljale. A sv. Cerkev tega ne dovoli, da ostane pri raznolikosti jezikov vsaj jezik svete maše povsod eden in isti. Dasi ga torej ne razumete, vendar je to, kar se poje, vsem katoliškim kristjanom

tako znano in domače, da se pri sveti maši kjerkoli na svetu, tudi med tujimi narodi počutijo kakor doma, in se jim zdijo latinski izrazi kakor domača govorica.«

Stremljenje Cecilijinega društva je merilo skozi vseh 56 let na to, da se spolnjujejo liturgična določila, torej tudi latinski jezik pri sv. maši.

Postave sv. Cerkve so obvezne, ker ima Cerkev postavodajalno oblast, papež jus generale za vso vesoljno cerkev, škof jus speciale za svojo škofijo. (Glej dr. Kušej: *Cerkveno pravo*, str. 12.)

Enotnost liturgije je imela v posledici tudi enoten liturgični jezik. Vsi drugi jeziki so se morali umakniti latinskemu. Zahtevo, naj se maša daruje v ljudstvu razumljivem jeziku, je Cerkev vedno odklanjala z motivacijo »Non expedire.« (Dr. Kušej, *Cerkveno pravo*, pag. 208.)

L. Pečnik:

Še enkrat: Slovenske pete maše.

I.

Na moja predmetna izvajanja v zadnjem Cerkvenem Glasbeniku sem dobil nekaj prikritih opazk: da držim s »Kranjci«; potem, zakaj uvajati latinsko petje, posebno še sedaj, ko smo dobili slovenski obrednik; dalje, Slovenci smo, pojmo po svojih cerkvah slovenski — tudi praktičen razlog za to govori.

Ker so ti očitki jasen dokaz pokvarjenega pojmovanja in mišljenja v tem pogledu, še na te nekoliko odgovora.

Na prvi očitek odgovarjam, da prav nič ne držim s »Kranjci«, temveč se le zavzemam, da se naj določila, ki veljajo glede liturgičnega petja pri petih mašah, izpolnjujejo, kot so predpisana. Kar pa se »Kranjcev« tiče, pa povdarim, da jih lahko »Štajerci« samo zavidamo, koliko se trudijo svoje cerkveno-glasbene razmere urediti v smislu cerkvenih določil in koliko enih in drugih naprav se je v pogledu tega pri njih ustanovilo. Obžalovati je samo, da smo pri nas tako zaostali ter mero-dajni faktorji ne čutijo nobene potrebe jih v tem posnemati, kar bi bilo ne-le umestno, temveč skrajno potrebno.

Gledé drugega očitka pa pripomnim: če smo dobili slovenski obrednik, še s tem ni dan noben razlog, da se sme pri petih mašah peti slovenski. Kar se pa tiče naše slovenske narodnosti, t. j. da smo Slovenci in da naj zaradi tega pojemo pri petih mašah slovenski, pa pripomnim, da mora vsak trezno misleč človek takšen razlog načelno odkloniti, ker bi ta že vodil v pretirani nacionalizem.

Da si spričo navedenih opazk pri nas ponekod marsikaj dovolijo, še omenim, da so nekje, kjer ni bilo stalnega organista — ni dolgo temu — opravljali privatne (najete) pete maše brez njega; torej ni duhovniku nihče odgovarjal, razen ministranta. Da že takšno ravnanje zasluži več kot samo kritiko, mi bo vsakdo pritrdil.

Da so predpisi glede liturgičnega petja in obrednega jezika pri peti maši točno opredeljeni, tega ne more nihče zanikati. Če pa je še kdo mnenja, da se v lavantinski škofiji zaradi dolgotrajne navade — recte razvade — lahko predpisom izogne, mu pa svetujem, da se seznani z določbami lavantinskih sinod iz l. 1883, 1896 in 1900. (1. Acta et statuta Synodi dioeclesanae 1883, Cap. IX. str. 71—72. 2. Gesta et statuta Synodi dioeclesanae 1896, Cap. IX. str. 291—299. 3. Actiones et Constitutiones Synodi dioeclesanae 1900, Cap. LIX. str. 586—589.) Organisti pa najdejo te določbe v »Obredniku za organiste«, sestavljen M. Štrakl, str. 138—161. Ker pa te knjige ni več dobiti ter je nima vsakdo pri roki, bom v naslednjem navedel iz določb teh sinod določila, ki se tičejo samo liturgičnega petja.

Sinoda iz l. 1896 navaja in določa:

... »Da bi se lepota liturgije ohranila nepokvarjena, tudi raznim drugim papežem ni bilo nič bolj na skrbi, kakor to, da bi se petje povsod ujemale tudi s svetimi obredi...« (S. R. C. decr. 7. VII. 1894.)

... »Ker cerkvenemu življenju ni nič bolj nasprotno in škodljivo, kakor če se v cerkvah zares božje petje zaničljivo in zanikrno opravlja, zato odločimo, naj se takole ravna:

1. Od Cerkve zapovedano petje pri sveti liturgiji je koralno ali gregorijansko petje, ki presega vsako drugo petje v dostojnosti in vzvišenosti, moči in umetnosti, ki je najbolj primerno za čast božjo, ki se nedolžnim ušesom prav prilaga, ki pospešuje edinost, ki se imenuje biblija svete glasbe in je prava lastnina Cerkve; »je petje, ki vzpodbuja srca vernikov k ponižnosti in pobožnosti; je končno petje, ki ga verniki v hišah božjih, če se pravilno in vzpodbudno prednaša, radi poslušajo...«

... Gregorijanskega petja naj se tedaj kleriki v semenišču prav marljivo učijo ter ga naj z zvonkim in milim glasom prednašajo, dobro vedoč, da bi sicer kot mašniki, nevesči petja pri svetih opravilih, povzročili posmehovanje in tako sami dali veliko pohujšanje. V semenišču naj bo, tako zapovemo, vsaj enkrat v letu izkušnja iz cerkvenega petja. Dušnim pastirjem bodi v ponos, to petje v pobožnem tekmovanju gojiti, ga zopet v veljavo spraviti in vsestransko podpirati. Naj tudi pravilno in točno pojejo napeve, ki se nahajajo v misalu in v obredniku za lavantinsko škofijo, ki je bil nedavno po Našem naročilu izdan in od zbora za sv. obrede potrjen, da se bodo opravila spodobno in vestno opravljala, da bo »pobožnost rasla, vera se utrdila, ljubezen do naše matere in vodnice, edino svete rimske Cerkve užigala, da se bo večno zveličanje duš pospeševalo in da boste tudi vi na sodnji dan spoznani kot zvesti delivci božjih skrivnosti...«

2. Harmonično, t. j. figuralno petje Cerkev dopušča, dokler se na gregorijansko petje naslanja. Gledati pa je treba na to, da pevci pri oficiju ali pri sv. maši ne izpreminjajo ali ne krajšajo liturgičnih besed, katerim Cerkev pri službi božji daje prednost pred bogato melodijo. Pri maši bodisi

slovesni ali peti, naj se ali pojejo ali glasno, ali vsaj polglasno recitirajo vse molitve (neizpremenljive, t. j. ki se pri vsaki maši enako molijo: Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus. Benedictus in Agnus Dei; izpremenljive: Introitus, Graduale, Offertorium in Communio). Ni dovoljeno, kaj dostavljati, ali besede krajšati, ali pa petje zavleči, da bi se n. pr. maša prekinila, razen če rubrike dovoljujejo. Besede se morajo tako razločno prednašati, da se razumejo...

4. Kakor pri vseh liturgičnih opravilih, prav posebno pa še pri slovesni maši in pri peti (brez dijakona in subdijakona) je prepovedano peti v domačem jeziku.¹ Cerkev je namreč v vseh določbah zbora za sv. obrede od tridentinskega cerkvenega zbora do današnjega dne neprenehoma dajala prepovedi, rabiti domači jezik pri peti ali slovesni maši, tako v najnovejšem času, dne 21. junija 1879; in nedavno, dne 31. januarja 1896, je zbor za sv. obrede na vprašanje: »Ali... bi smeli verniki pri sveti maši... pesmi in himne, zložene v čast svetniku ali skrivnosti, ki se ravno obhaja, peti v domačem jeziku?« — odgovoril: »Da, z dovoljenjem domačega škofa glede zasebne maše; ne, glede slovesne ali pete maše zaradi sedme in osme točke pravil za sveto glasbo; ne da bi to nasprotno bilo odloku od dne 21. junija 1879 ali kateremukoli drugemu...«

5. ... Da cerkvi povrnemo v naši škofiji zaželeno petje, zato v Gospodu opominjamo dušne pastirje: naj vso skrb obračajo v to, da bodo organisti mladino, posebno pa otroke, ki šolo obiskujejo, poučevali v cerkvenem petju, da se tako pridobijo dobre in zmožne pevske moči; naj se ustanovijo pevski zbori, katere naj vodijo cerkvenega petja večji pevodje ter učijo umetnega in zapovedanega petja, župniki pa naj prevzamejo nabožno vzgojo in nadzorstvo. Nič se ne sme peti, kar nima Našega potrjenja. Odslej se bodo potrjene muzikalije v škofijskem listu oglašale. Naj se osnuje zbirka svete glasbe; v ta namen dovoljujemo, da se smejo iz cerkvene blagajne naročiti za petje potrebne muzikalije. Izmed listov, ki o tej stroki pišejo, priporočamo v naročitev »Cerkveni Glasbenik« (v Ljubljani) in »Musica sacra« (v Rezzu pri Pustetu). Dekani naj poročajo tudi o napredku cerkvene glasbe pri posameznih župnijah...

Določila sinode iz l. 1900 navajajo v uvodu navodila zbora za svete obrede od dne 7. »Quod sanctus Augustinus« in od dne 12. junija 1894 »Quamvis ordinatio«. — Nadalje zaključek iste:

... Da vodje svete glasbe na koru pri reformiranju cerkvenega petja ne bodo brez vsakega navodila, posebno ako želijo po vzgledu Cecilijinega društva ustanoviti pevska društva, naročimo za zdaj sledeče sinodalne določbe:

1. Povsod naj se uvede in ohrani gregorijansko ali koralno petje, ki je med vsemi pevskimi načini najlažje. Prav posebno pa se priporoča za adventni in postni čas, za oficij za rajne in za delavnike.

2. Pri slovesnih in petih sv. mašah naj se poje samo v latinskem jeziku, ker petje v domačem jeziku ni dovoljeno. Pri mašnih responzorijah

¹ Podčrtal pisec,

se mora odgovarjati v liturgičnih napevih. Tu sem spada tudi znani odlok zbora za sv. obrede od dne 22. maja 1894, ki na podlagi in v duhu »Ceremoniala za škofe« o petju pri slovesnih sv. mašah pojasnjuje in določuje: »Popolnoma so prepovedane kakršnekoli pesmi v domačem jeziku pri vseh sv. mašah, ki so ali slovesne ali pefe; tako, da nihče ne sme pevskih točk, ki so po rubrikah zapovedane, izpreminjati ali jih z drugimi nadomestiti. In če se je kje vrnila nasprotna navada, se mora popolnoma odpraviti kot razvada in napaka.« — Kar morajo pevci vzajemno peti, se ne sme nikdar izpustiti; temveč se mora ali, če se glasovi z orglami spremljajo, deloma peti, deloma z orglami glasno recitirati, kakor zapoveduje »Ceremon. za škofe«, izvzemši »Credo«, ki se mora skoz in skoz peti, kadar na vrsto pride...

3. Rabiti se smejo le skladbe s popolnim tekstom. »Credo« naj se skoz in skoz poje, najbolje koralno... itd.

V sklepu še poziva med drugim: »Duhovniki naj verno ljudstvo večkrat poučijo o sveti glasbi«...

Tako lavantinske sinode. Opozarjam pa še na »Motu proprio« papeža Pija X. od 22. nov. 1903 ter na »Apostolsko odredbo« sedanjega papeža Pija XI. od 20. dec. 1928, ki nam pa morata biti generalni zakonik glede liturgičnega petja; zlasti še »Motu proprio«.

Ako pa vse to pri gotovih krogih ni merodajno in upoštevanja vredno, potem je to očita samovoljnost, ki gre preko vsega in ki zasluži vso grajo.

Prav za prav sta pri latinskih mašah »kamen spotike« Gloria in Credo. Ta dva speva sta vsej »opoziciji« predolga. Kako pomagati? — Naj se pojeta koralno; pri Gloriji se še lahko nekaj delov recitira.

Temu bi tudi odpomogli naši skladatelji, če bi nam zložili ta dva speva — zaenkrat bi to zadostovalo, ker Kyrie etc. se lahko vzame iz latinskih maš, ki so na razpolago — v smislu sledečega predloga:

Gloria n. pr. v eno, dvo, tri, četveroglasnem in recitiranem stavku menjajoče brez ponavljanja. Credo prav tako, seveda tu odpade recitiranje. Morda bi se dalo pri Credo odpomoči s tem, da bi se nekateri stavki peli četveroglasno kot falsobordoni.

Nekaj teh skladb ali tudi cela maša bi moralo biti v lahkem slogu, da jih morejo izvajati tudi najšibkejši zbori. To bi tudi veljalo za izpremenljive dele. S tako in enako prakso bo brezdvomno ustrezno na vse strani. Želeti pa bi tudi bilo, da se naši zbori v smislu določil sinode oprimejo vendar enkrat koralu z isto vnemo, kot se posvečujejo svetnemu petju!

Končno si še usojam predlagati, naj bi se v lavantinski škofiji opustila navada tolikih petih maš, nedeljo za nedeljo. V pogledu tega naj bi se oziralo predvsem na praznike in tiste nedelje, ki se kje morajo bolj slovesno obhajati. Tako bi se našim zborom olajšalo in omogočilo popolnoma zadostiti liturgičnim predpisom, na drugi strani pa onemogočilo izbegavanje istih.

² Podčrtal pisec.

Vsak organist in pevovodja ve, kaj ta besedica pomeni, vendar se njen pomen in važnost često premalo upošteva. O tej stvari se je že marsikaj napisalo, pa bo morda vseeno prav, če se zaradi boljšega umevanja in večjega upoštevanja tega vprašanja nekoliko izčrpnje pomudimo pri njem.

Povod temu-le sestavku je dalo cerkveno petje, ki sem ga slišal v dveh med seboj precej oddaljenih farah; nič manjši razlog, da se o tem predmetu splešča spregovoriti, je tudi razmerje med korom (pevci in orglavcem) in ljudstvom pri ljudskem petju.

Najprej se ustavimo pri u m e t n e m p e t j u na koru. Vsaka pesem ima od skladatelja predpisan tempo, ki je naznačen z italijansko ali slovensko besedo v začetku pesmi. Resnica je, da so zlasti slovenski izrazi za tempo marsikdaj zelo nedoločni. Skladateljem bi bilo nujno priporočati, da tempo pri skladbah v bodoče zelo točno in precizno navedejo; nič ne bi škodovalo, če bi se naznačila, vsaj dokler se izrazi v našem jeziku ne ustale, številka metronoma. Na vsak način naj se pa opuščajo izrazi, ki prav za prav ničesar ne povedo glede tempa, kakor »v narodnem tonu, izrazito, iskreno« itd. Morda bi bilo v tem oziru potem vsaj polagoma vendarle boljše kakor je sedaj.

Slišal sem nekje Hladnikovo Marijino pesem: »Je mrak končan«, ki jo nemara vsak organist pozna. Kakor pri vsaki skladbi, tako zlasti pri pesmi ima pravilni tempo tako važno vlogo, da skladba lahko z nepravilnim tempom izgubi vso lepoto in postane naravnost odvrtna. V mojem primeru so peli pesem odločno prehitro. Ne vem trenutno, kakšen tempo je rajni Hladnik predpisal, gotovo pa ni zapisal allegretto ali celo allegro. Večkrat sem imel priliko slišati isto pesem pod skladateljevim vodstvom in zato lahko sodim o pravilnosti njenega tempa. Nisem pristaš počasnega petja in dobro vem, da se pri nas veliko več greši s »prepočasi«, kakor s »prehitro«, vendar navajam ta slučaj, ki ni edini, kar sem jih slišal glede prehitrega tempa, in ker hočem poudariti, da tudi drvenje ni pravilno, kjer nota noto lovi in pobija, dasiravno ni za to prav nobenega razloga, ki bi bil upravičen.

Nekoč sem slišal Vavknovo »Velikonočno«, ki jo je dr. Kimovec izkopal iz pozabljenja in je v svoji preprostosti sila slovesna. Peli so jo pa kot koračnico. Je prav, če se velikonočne pojo v hitrem tempu, vendar pa vsaka pesem tega ne prenese. Omenjena Vavknova ga že ne in na svoji preprosti mogočnosti veliko zgubi.

Drugje so peli staro, znano Sattnerjevo mašo »Pred tabo na kolenih«, pisano v $\frac{3}{2}$ taktu. Peli so jo tako, kakor bi imele note običajno notno veljavo in seveda neznansko vlekli, da ni bilo mogoče poslušati. Sploh na naših korih radi »vlečejo«. Pesmi izgube vso moč, posebno še, če jih pri vsem prepočasnem petju z vmesnimi predolgimi pavzami med stavki še primerno raztrgajo. V tem pogledu bi lahko navedel veliko zgledov, toda sestavek bi se preveč razširil.

Vprašajmo se, kaj bi bilo ukreniti, da se razmere v tem pogledu izboljšajo?

V prvi vrsti vsem pevovodjem nujno priporočam, da skladbo, preden jo nauče in izvajajo, skrbno pretehtajo v vseh ozirih in v sebi predelajo in dožive. Pri količini razvitem glasbenem čutu in okusu se bo tempo sam po sebi izluščil iz skladateljevega predpisa in organistovega glasbenega občutka. Naši organisti gotovo niso brez glasbenega čuta, saj se v orglarsko šolo sprejemajo le mladeniči, ki imajo po naravi smisel za glasbo. Glasbeni čut se namreč kaj težko privzgoji, biti mora človeku vrojen. Zdi se, da na veliko važnost pravilnega tempa premalo pazimo. Je res, da eno in isto skladbo ti drugače občutiš kot jaz, saj je to skoraj neizbežno. Proizvajalec je namreč drugi umetnik, ki skladateljevo umetnino v sebi doživi po svoje in jo tako poda. Toda vedno mora veljati načelo: čim vernejše podaš skladbo po skladateljevi zamisli, tem večji glasbenik si. Vsaka pretirana samovolja in svojski okus, ki bi bil v nasprotju s skladateljevo voljo, je nepravilen. Seveda pevovodja ne sme biti mrtvo orodje, ki bi se krčevito držalo samo skladateljevih navodil, ki so včasih zelo pičila, ampak mora skladbi nekaj iz svojega dodati in ji vdahniti življenjsko moč. Vendar to le v taki meri in na tak način, ki ne nasprotuje skladateljevi volji, posebno kar tiče tempo.

Priporočam vsem pevovodjem, da v bodoče na tempo prav posebno pazijo. Strogo se je treba kontrolirati in večkrat prisluhniti teku te in one skladbe. Dobra volja in vestna presoja bosta že sami marsikaj izboljšali. Predvsem pa bo pripomogla prava, resnična organistova pobožnost, iz katere se bo času, pesmi in duševnemu občutju primerno izoblikoval pravilni tempo in bodo tako pesmi res molitev pobožnih src in ne kaj drugega.

Druga zadeva, ki ji naj posvetimo nekaj besed, je pa tempo pri ljudskem petju. Takole se pogosto dogaja: pevci, ki so člani zbora, imajo navado ljudske pesmi »poganjati«, misleč, da so oni poklicani določati hitrost petja. Pri tem jim večkrat vneto pomaga organist, če ni ravno sam prvi priganjač. Množica se pa ne pusti priganjati in prične se na eni strani prehitevanje, na drugi zaostajanje in mogočni vtis ljudskega petja se izpremeni v nelepo mešanico, ki ga močno izkazi. Organist naj se zaveda, da tempa pri ljudskem petju ne določa on, marveč je to pravica množice, ki se ji mora v interesu lepega petja pokoriti on in njegovi pevci. Možno je samo pri skušnjah za ljudsko petje ljudi opozoriti, da to in ono stvar prepočasi oz. prehitro pojejo in takrat vzeti pravilni tempo in ga množici priučiti. Upoštevati je pa pri ljudskem petju, da mora biti tempo nujno počasnejši, ker je masa okornejša od zbora. To pa mogočni lepoti ljudskega petja prav nič ne škoduje, kajti kar bi bilo za zbor prepočasi, je za množico prikladno in se ji lepo prilega. Spremljanje z orglami se naj drži tempa množice.

Ako bodo v bodoče organisti bolj kot do sedaj pazili na pravilnost tempa, se bo lepota naše slovenske cerkvene pesmi še bolj uveljavila, kar v božjo čast in slavo iskreno želimo.

Na pragu novejšje glasbe.

(Konec.)

Wagnerjeva glasba heroično-patetičnega sloga in značaja na noben način ni prijala francoskemu duhu, ki se v umetnosti izraža v čutnem oziru, v tem, kar je mogoče s čuti zaznati, v medsebojnem izravnanju in medsebojnem sorazmerju sestavnih delov med seboj, v finem blagougodju, ki ga je dober poznavatelj Francije točno označil kot izraz razuma v področju možnega rekoč: Kdor hoče nemogoče, je brez okusa, ker nima nobenega čuta za — v človeku delujoči — zakon; prav tako pa je francoskemu duhu tuje vse ono miselno vrtanje in razglabljanje Nemca, kjer vsak pojav kot problem zajame, vse ono favstovsko iskanje, ki nujno k metafiziki, k filozofskemu razmišljanju sili. K temu stopi še srednja zmerna struja; z minimalnimi sredstvi maksimum izraza doseči, lastnost, ki se more združena z duhovitostjo in ljubeznivostjo smatrati za tipično francosko.

Prav tako ni mogla Wagnerjeva glasba v nikakem oziru dati pobude za obnovo francoske glasbe. V mladosti je bil Debussy velik častilec in pristaš Wagnerja, kar spričujejo ponovna potovanja v Bayreuth; poznejša njegova umetnostna pot je vodila od Wagnerja proč, najprej že iz nacionalnih ozirov, potem pa že zaradi tega, ker je instinktivno čutil, da po Wagnerju ni mogoče v isti smeri naprej. Stopil je končno v očitno nasprotstvo do njega in sploh do duha nemške romantike. V tem leži njegov velik pomen za francosko glasbeno zgodovino: njegovo dejanje je v toliko pomenljivejše, če pomislimo, da je vladalo celo v Franciji takrat splošno prepričanje, češ, da je nemogoče ustavljati se Wagnerjevemu duhu in njegovemu vplivu. Debussyjev novi slog — direktno proti Bayreuthu naperjen — je predstavljal hkrati nov nacionalni slog. Prvo izvajanje Pelleas in Melisande je pomenilo dogodek, ki se je mogel v vsej svoji polni pomembnosti za francosko glasbeno zgodovino šele pozneje pretehtati. S tem delom je rehabilitiral Debussy francosko glasbo, ki je že prišla v slab glas kot površna in plitva: pač pomembno delo, ki so ga podprli in dokončali Dukas, Ravel, Roussel in mlajša generacija.

Ceprav je bilo Debussyjevo nasprotstvo do Wagnerja nujna posledica njegovega reformnega dela v francoski glasbi, je pa vseeno v eni smeri potegnil logično posledico iz Wagnerjevega življenjskega dela. Poleg zveze z rusko glasbo — zlasti z Mussorgskim — ki je s svojo eksotičnostjo evropsko glasbo zelo oplodila in ji je s tem, da jo je oprostila vezi klasične oblike, pomagala do finih odtenkov (nijans) v izrazu — je ravno ta zveza z Wagnerjem za Debussyjevo stališče v evropski glasbi temeljne važnosti.

Romantična glasba se izživlja v harmonijah, v stopnjevaajoči se popolnosti zvoka, menjaje se v učinkovitosti z izraznim hotenjem, ki se vedno bolj uveljavlja, ki zahteva zopet močno stopnjevaajoči, vedno bolj strastni in silni notranjo moč izžarevajoči element, ki se pa v liniji izraža. Obe prvini — energetični — izraženi v liniji, kot tudi čisto zvočni, ki naredi vtis barve — sta dosegli svojo končno usovršitev v Wagnerjevem »Tristanu«. Samo ločeni razvoj vsake prvine posebej je mogel produktivno dalje voditi. Če je potegnil Schönberg z ozirom na linijo zadnje posledice v ekspresionizmu, zato je bil nujno potreben umetnik, ki naj bi dalje izoblikoval čutnost zvoka, kar je Debussy končno izvedel v impresionizmu. Izoblikovanje zvočne čutnosti najde svoj zaključek po Debussyu — v posebni važnosti zvoka, odkoder rezultira samo po sebi zanižanje disonance, tonalitete, v starem smislu, ki se nadomesti s tonaliteto barve. Istočasno, hkrati z izoblikovanjem zvočnosti v harmoniji (potom izpiljenih zvoč-

nih nians, kot tudi na polju instrumentacije) — se razvija tudi barvitost v klavirski glasbi. Razvojno črto Chopin-Liszt nadaljuje Debussy, s čimer ustvari popolnoma nov, zvočni klavirski slog.

S tem izrednim povdarkom in izdelavo zvoka kot takega v impresionizmu ni Debussyjevo evropsko zgodovinsko stališče nikakor še izčrpano. Impresionizem tvori le še eno vmesno postajo v njegovem razvoju.

Linearni (kontrapunktični) element, spočetka sicer zelo skrčen — stopa že takoj v »Pelleas in Melisande« zopet bolj v ospredje. Notranja sila posameznih glasovnih črt raste, melodija se boči zopet v večjih lokih. Čeprav jemljejo Debussyjeva dela za podlago zvok kot tak, oziroma zvočno barvo kot tako: vendar se pretvarja tudi stoječa barva impresionizma polagoma v gibanje; melodična linija postane barvita, barva zvokov in melodičnost linij si stoje nekako v ravnotežju. Poznejša njegova dela so usmerjena proti temu razvoju: vedno večje povdaranje in gojenje linearnosti.

Gojenje in kultiviranje zvoka kot takega, povdarek barvnega zamisla v romantiki, to je oznaka Debussyjevega dela, pa tudi splošna oznaka za ves tisti čas okrog leta 1900. Njegova umetnost tvori most med Wagnerjem in Stravinskim — med romantiko in novejšo klasiko. Ni bil to noben zgolj zgodovinski slučaj, da je Francija z Debussyjem aktivno posegla v razvoj evropske glasbe. Francoski duh povdarja povsod na vsakem polju: obliko. Romantika pa s svojim težiščem v Nemčiji, je ravno obliko razbila: vsebina je bila močnejša od oblike. Debussy povdarja zopet oblikovno stran in zahteva javno ravnotežje med obliko in vsebino in to zlasti proti prevladi vsebinskega (miselnega) elementa v glasbi, ki ga je romantika z Wagnerjem zaplodila. Debussyjevo spoštovanje Haydna in Mozarta je skupno modernim skladateljem, njegovo nasprotstvo do Wagnerja ga družijo z mišljenjem mladih skladateljev. — S tem je Debussy ustvaril pogoje za moderno glasbo in stoji v svoji estetski zamisli na pragu novega časa¹

Drugo ime, ki stoji na pragu nove dobe, je Arnold Schönberg. Ze samo njegovo ime je vplivalo na vse stare strujarje kot bojni klic. Toda medtem je bil polagoma prvi korak k pomirjenju že storjen: v splošnem se dandanes že priznava čistost in odkritosrčnost njegovega stremljenja, logičnost in zaključnost njegovega sistema. Njegovo metodo in nje muzikalične učinke smatrajo njegovi pristaši kot izpoved genija, nasprotniki pa kot bedastočo. (Njegove orkestralne variacije je priznan glasbenik nazval kot delo iz norišnice ubeglega blazneža.) Ali blazneš ali genij, to je bilo zaenkrat vprašanje: da je vsekako velika idejna glasbena potencia — o tem, danes ni več debate. Ta idejni prepir do nadaljnjega počiva. Starejša dela Schönbergova so že povsod priznana kot umetnostne tvorbe najvišjih vrednot, dela na podlagi 12 tonske lestvice stoje zaenkrat proč od obče muzikalne gramatike, torej na drugi strani od dobrega in hudega, vzvišena nad vsako pohvalo in vsako grajo. Schönberg je bil svojim sovrstnikom zmeraj v napotje, bil je zmeraj daleč pred njimi: bil je pač brezobziren do drugih, pa tudi do sebe. Zelo ga je zanimala glasbena zgodovina: Bachove koralne predigre je skušal instrumentirati, v njih je s čudovito jasnostjo ločil gotske in baročne elemente, predelal je koncert za čelo skladatelja Monna iz predklasične dobe: poskušal s preosnovno notne pisave, napisal nauk o harmoniji, ki je v času dobil naslov: edina knjiga sedanjosti o harmoniji. To delo začne s stavkom: To knjigo sem se naučil od svojih učencev. Svoje delo »Gurrelieder« je moral za dolgo dobo let prekiniti, med tem je pa instrumentalni šlagerje, dirigiral v Berlinu plitve operete, med tem je pa v svoji notranjosti bil poln želja po delu in načrtih, — kaj čuda, če je v tem viharju zgubil zvezo in stik z množico, živel sam zase in ubral svoja pota.

¹ Die Musik (letnik XXIII, zvezek 8).

Pri pročelju njegovega dela stoji melodični motiv kot znamenje, enako kot pri Stravinskem ritem, ali kot je za Schrekerja bajni zvok začetek in konec vsake glasbe. Schönberg prav za prav nikdar ni bil v jedru pristaš akordov kot takih, nikdar ljubitelj lepega, navpičnega sozvočja. Že zgodaj vidimo pri njem, da mu ni akord prvo, ampak drugo, to je slučajno: tvorba zveze več samostojnih glasov: kar je prav za prav edino prav in kar daje tako nastalim akordnim tvorbam šele njih prepričevalnost, silo in moč. Zlasti pa kažejo Schönbergova zadnja dela vključno brezobzirnemu in ostremu vodenju glasov, vključno najtršim zvočnim trdotam zopet in zopet pomirljivejše in mirnejše harmonije. Daljšo dobo že porablja v svojih skladbah 12 tonov. To se pravi: On zanika prevlado diatonike in njenih harmonskih zvez: torej pomen tonike v zvezi z dominantno in subdominantno. On zenačuje vse: vseh 12 kromatičnih tonov je pri njem enakopravnih; ž njimi svobodno razpolaga, jih grupira enkrat horizontalno, drugič zopet vertikalno, zdaj melodično ali akordično v poljubni razvrstitvi. V začetku se zadovolji z manjšimi oblikami, šele polagoma si osvoji sonatno obliko.

Ponovno povdarjamo, da je izredno velike važnosti, da bi se množici teh vprašanj, — ki jih obsega naslov razprave — čim najbolj približali. Če bi mogli to žarišče kar najbolj dojeti in v vseh medsebojnih zvezah in nijansah razčleniti, tedaj bi se nam vsa nadaljnja vprašanja sama od sebe razvozljala. Če gledamo današnje glasbene prilike, nam pridejo nehote na misel Kristusove prerokbe glede konca sveta: »Mnogo jih pride v mojem imenu in poreko: Jaz sem Kristus. In mnogo lažljivih prerokov bo vstajalo in jih veliko zapeljalo.« — Nekaj podobnega se godi danes v glasbenem svetu: Poedinci se proglasaajo za edino merodajne; kar se je v bližnji in daljni preteklosti ustvarilo, se prezira in komaj uvaža, čeprav vemo, da je tudi glasbeni razvoj posebno organski, logičen in vseskozi zaključen itd. — Posledica vsega tega pa je, da se v širokih narodnih plasteh čedalje bolj bohotno razvija brezbriznost za vse, kar je novega v glasbenem področju.

V berlinski »Die literarische Welt« izišli članek (Sočobna glasba na razpotju) Herberta Connora, dobro povdarja, da bi bilo zaman prikrivati ostro razpoko, ki je zazijala med ljudsko in umetno glasbo, med tem, kar hoče in potrebuje narod v svoji širini in kar mu ustvarjajo skladatelji modernega kova. Današnja glasba se mora odločiti, ali hoče postati splošna dobrina, pripadati vsemu narodu, ali hoče biti samo zadeva specialistov. Če samo prizna, da so brezplodni vsi intelektualni poizkusi v tem času, ko ljudstvo bolj ko kedaj potrebuje resnično tvornih, izvirno stvarjajočih duhov, tedaj bo to že korak naprej iz današnje zagate. Tako se bo pripravljala pot novi, v ljudstvu, v narodu zakoreninjeni, pristni glasbeni umetnosti.

Adolf Gröbming:

Nekaj poglavij iz fiziologije in fonetike.

(Dalje.)

Pripora. Izmed soglasnikov, ki jih tvorimo s priporo jezične ploskve, so za slovenščino najvažnejši *š, ž, j* in *h*.

Nauk o tvorbi šumnikov (*š, ž*) spada k najtežjim v fonetiki; zato najdemo komaj dva avtorja, ki bi se glede artikulacije teh glasov povsem strinjala.¹ Toda to je razumljivo, zlasti če pomislimo, da artikulira skoraj

¹ Prim. Jespersen: Lehrbuch der Phonetik, str. 45.

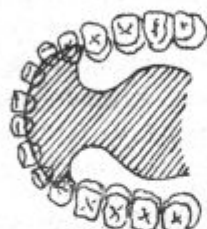
vsako ljudstvo šumevce na svoj način, in da so bila zato izhodišča za opazovanje in opise različna. Ker pa gre tu slednjič vendarle za Schnak-schnepperleinske razlike, ki so morda važne za učeni svet, za praktika pa brezpomembne, bom skušal v naslednjem podati opis po svojih opazovanjih, ki bo stvari vseeno koristil, tudi, če ji ne pojde povsem do dna.

Če vzamemo za izhod artikulacijo sičnikov (*s, z*)² in jo primerjamo s šumniki, tedaj vidimo, da se jezična konica pri sičnikih dotika zob, medtem ko se pri šumevcih pomakne nazaj. Iz tega razloga se žlebiček (med jezičnim hrbtom in nebom), ki je pri sičnikih razmeroma ozek, razširi spredaj v širok izliv, kar vpliva na ekspiracijski tok nekako tako, kakor železna lopatica, ki jo natakemo na brizgalno cev, ako hočemo, da brizga

Palatogram za š.

Nebo

Jezik

Dotikalna ploskev je bela

Dotikalna ploskev je šrafirana

voda iz cevi v širokem curku. Ozko ustje, ki ga ima žlebiček pri artikulaciji sičnikov, stisne zračni tok v koncentriran curek in ga usmeri na alveole in zgornje sekavce, široko ustje pri šumevcih pa ga prši v polkrogu na zobno ograjo. To razliko čutimo tudi na dlani, ako jo držimo med izreko pred ustni. Dali pa udarja zračni tok pri šumevcih baš ob rob spodnjih zob, kakor pravi Broch,³ si ne bi upal trditi, ker slednjič izgovarjamo šumevce lahko tudi tako, da stisnemo zobe, toraj brez udeležbe tega roba. Za izvajanje šuma, ki je značilen za šumevce, pa ne zadošča le udarjanje zraka ob zobno ograjo, potreben je še primeren odzvočen prostor. Ta prostor je pri šumevcih razmeroma velik, ker ne obsega le votline v ustih med zobmi in jezikom, temveč radi naprej zavihanih ustnic tudi prostor pred zobmi (atrium oris). Četudi je odzvočni prostor razdeljen po zobni ograji v dva dela, deluje vendarle kot enoten resonator in izpreminja udarjanje zraka ob zobe v šumenje, ki je značilno za šumevce. Jasno je, da veljajo za ta odzvočni prostor isti akustični zakoni, kakor za resonatorje,⁴ t. j. čim večja je votlina in čim manjša je sprednja odprtina, tem globlji je votlinski ton, zato upliva vsaka izprememba srednje odprtine močno na višino tona, kar se prav lahko pre-

² C. Gl., I. 55., str. 111.

³ Slavische Phonetik, str. 54.

⁴ Prim. C. Gl., I. 52., str. 11.

pričamo, ako ustnice nazaj potegnemo ali jih kako drugače zavijamo. Odzvočni prostor pri šumevih se imenuje v fonetičnih knjigah navadno kotliček (Kessel); v koliko je ta izraz upravičen, ne morem presoditi in ga zato nisem uporabljal. Kakšna je približno oblika te ožine, nam kaže palatogram (nebopis) š-ja, ki sem ga posnel po Gutzmannu.⁵

Bistvene razlike med artikulacijo š-ja in ž-ja, ako izvzamemo zven, ki spremlja šumenje ž-ja, ni. Pritisk jezika ob nebo je sicer pri ž-ju nekoliko intenzivnejši (krepkejši), vendar mislim, da se slika palatograma ne bi kdovekako izpremenila, ako bi jo napravili; šlo bi kvečjem za podobne razlike, kakor pri palatogramih za sičnike.⁶

Zveneči j, ki ga uporabljamo v naši knjižni izreki, artikuliramo tako, da tvorimo s hrbtom jezika na sprednjem trdem nebu ozko razo, skozi katero se preriva zračni tok. Šum, ki se pojavlja pri tem glasu, je podoben nekakšnemu pihanju, ki nastane radi prepihanja pripore, zato se imenujejo takšni glasovi tudi prepišniki. Jezik je treba pri j-ju precej energično pritisniti ob nebo, drugače izgubi svoj značilni šum in se izpremeni v i-ju podoben samoglasnik.⁷ Njegov nemi dvojnik je v slovenščini nepoznan. Uporabljajo ga pa rajhovski Nemci, ki nadomeščajo s tem glasom *ch* po sprednjih vokalih (*i*, *e*) in konzontanah (*ich*, *München*), včasih tudi ortografični *g* in to zlasti pred nemimi konzontanami in na koncu besed (*kriegt*, *König*). Fonetičen znak za ta glas je ζ .⁸

Prepišnik *h* in njegov zveneči dvojnik γ ⁹ nimata določenega artikulacijskega mesta, ker se ravna njih artikulacija po vokalih, s katerimi nastopata. Zato tvorimo ožino z jezičnim hrbtom včasih proti mehkeemu nebu, včasih proti trdemu, kakršen je pač vokal, kateri jih spremlja. Kako se izpreminja artikulacijsko mesto, spoznamo najlaže, ako izgovorimo po vrsti zloge: *hu*, *ho*, *ha*, *he*, *hi*. Za te glasove velja torej približno isto, kar sem povedal za *k* in *g*.¹⁰

Fr. Ferjančič:

Nova maša na Gorenjskem pa še to in ono.

(Konec.)

Ko so se po Zupanovi novi maši svatje in tudi večina naših pevcev razšli na svoje domove, smo sklenili trije »zaostali ptiči«: Pelc, Kunstelj in jaz, da si ogledamo še Bled in Kunsteljnovo rojstni dom v Gorjah. Na Bledu sem itak imel vrlega sošolca in prijatelja Ivana Pibra, katerega sem nameraval pri tej priliki obiskati. V Gorje pa je naju s Pelcem prav iskreno vabil najin tovariš in spremljevalec Kunstelj. Ni kazalo drugega, kakor odzvati se tako ljubeznivemu vabilu.

⁵ Glede pojma »palatogram« primerjaj C. Gl., I. 55., str. 111.

⁶ C. Gl., I. 55., str. 111.

⁷ Prim. C. Gl., I. 54., str. 11.

⁸ Natančneje o tem glasu v Jespresenu (Lehrb. der Phon., str. 48).

⁹ Glede *h*-ja in γ -ja prim. C. Gl., I. 54., str. 12—13.

¹⁰ C. Gl., I. 56., str. 111.

Prišedši na kranjski kolodvor, se tamkaj seznanimo s češkim katehetom in pisateljem dr. Eckertom, ki je preživel velike počitnice na Bledu. Stanoval je v Skaletovi vili. Z njim v istem kupeju se prijazno pomenkujemo ter le prenašlo dospemo do zadnje postaje »Lesce-Bled«. Tu se začasno poslovimo od prijaznega gospoda, ki se takoj odpelje na Bled. Mi pa se nekoliko pomudimo v Lescah ter izpijemo vsak vrček piva, nato pa jo udarimo peš proti Bledu. Vročina je velika, zato jo počasi mahamo dalje po prašni cesti. Na vrhu nekoliko počivamo. Ko dospemo do jezera, se najprvo v kopališču nekoliko osvežimo; nato pa si poiščemo čoln, da bi veslali na otok k Pibru. Ko se že bližamo otoku, zapazimo na bregu Pibra, ki se ravno pripravlja, da prepelje v čolnu neko gospodo na drugo stran. Med tem izstopimo iz čolna ter si ogledamo cerkev in zapisnik tujcev. Celo na zvonik smo splezali. Proti večeru pa nas je Piber prepeljal čez jezero k Petranovi gostilni, kjer smo si naročili skromno postno večerjo; bil je namreč zapovedan post zaradi naslednjega Velikega Šmarna. Zelo me je pa veselilo, da sem po devetih letih našel pri Petranu svojega nekdanjega sošolca iz prvega razreda goriške gimnazije, pravnika Antona Šviglja, ki se je tiste dni s svojim tovarišem, pravnikom Domiceljem mudil na Bledu. Omenjeni sošolec je sedanji dobro znani ljubljanski odvetnik dr. Anton Švigelj, ki si je kot dolgoletni predsednik glasbenega društva »Ljubljanski Zvon« stekel zaslug tudi na glasbenem polju.

Mimogrede omenjam, da so v dobi, ko sem jaz študiral gimnazijo v Gorici, kaj radi prihajali na goriško gimnazijo tudi dijaki iz Kranjske, seveda ne — kakor Švigelj — v prvi razred, temveč navadno v višje razrede. Nekateri med njimi so bili prav dobri pevci, kakor na pr. tenorist Karel Cotman, zlasti pa drugi basist Ivan Jerman, čigar fenomenalni bas smo vsi občudovali kot nekak »unicum« med dijaki. Švigelj je študiral v Gorici samo prvo leto; nadaljeval je gimnazijske študije brezdvomno v Ljubljani, ki mu je bila kot borovniškemu rojaku vsekako mnogo bolj pri roki.

Od Petrana smo šli skupno z obema pravnikoma na jezero, kjer smo se ob luninem svitu — pevaje narodne pesmice — vozili po jezeru do 11 ponoči. Nato smo spremili pravnika še do Pibrovega doma, kjer smo Pibrovi materi zapeli nekaj pesmic. Potem smo se Piber, Pelc, Kunstelj in jaz podali zopet na otok, da bi šli k počitku. Pelcu in meni je odkazal Piber tako imenovano »Proštijo«, kjer sva imela vsak svojo lično sobo z izborno posteljo. Piber in Kunstelj pa sta prenočila v tako zvani »Puščavi«.

Naslednji dan je bil praznik Marijinega Vnebovzetja. Na vse zgodaj me je že vzbudilo prijazno zvonjenje. Kunstelj se je že zjutraj odpravil domov v Gorje z namenom, da se popoldne zopet snidemo pri Petranu. Ob 8 sva se s Pelcem udeležila najprvo tihe sv. maše, ki jo je daroval dr. Eckert. Ljudstva se je nabiralo na otoku čedalje več. Ob 10. uri je bila slovesna sv. maša, ki jo je pel blejski župnik in dekan Josip Razboršek. Pred sv. mašo je imel tudi cerkveni govor. Dijakon je bil pri sv. maši blejski kaplan Ignacij Zupanc, sedanji duhovni svetnik in župnik v Predosljah; subdijakon je bil bolehni gospod Valentin Orehek, arhidijakon dr. Eckert, ceremonijar pa Piber. Na koro so pele ženske in pa domači učitelj mašo sicer latinsko, cecilijansko, vendar so jo zelo okrajšali, posebno še Credo. Introita, graduala in komunije niso peli; namesto pravilnega ofertorija so zapeli Riharjevo Marijino.

Po končani službi božji so vozniki v velikih čolnih prevažali ljudi čez jezero na suho. V tak čoln sva prisedla tudi midva s Pelcem ter se prepeljala k Petranu. Tamkaj sva z že znanima juristoma obedovala na prostem. Ob 1. uri je dospel tudi Kunstelj iz Gorij. Isto popoldne smo si ogledali Grad, obiskali dekana Razborška in kaplana Zupanca, kjer smo bili povsod jako prijazno sprejeti. Zvečer pa smo se zopet vozili po jezeru. Prenočili smo prav tam, kakor prejšnjo noč.

Drugi dan, 16. avgusta, so imeli Gorjanci shod na otoku. Okrog 8. ure so se pripeljali v nekaterih velikih čolnih, z njimi tudi njihov kaplan Matija Mrak, sedanji častni kanonik in dekan v Stari Loki. Bile so tisti dan na otoku zapored tri sv. maše in pri vseh treh so pele gorjanske pevke. Orglal pa je mladi, ne dosti nad 15 let stari slepec Miha, ki se je takrat še učil glasbe v zavodu za slepce v Lincu. Dasi tedaj še ni dovršil svojih glasbenih študij, je vendar primeroma orglal dovolj dobro. Ker se bomo s tem zanimivim slepcem srečali še enkrat, hočem takrat kaj več povedati o njem.

Piber se je ta dan odpravljal na Triglav, zato smo se poslovili od njega. Med našimi sošolci je bil Piber največji korenjak, prava gorenjska grča. Ni čuda, da se je tako utrdil, saj je v mladostnih letih skoraj vedno vesljal po jezeru. Tudi turistiko je pridno gojil. Na Triglavu je bil v svojih mladih letih gotovo nad tridesetkrat. Rojen je bil sicer na Mlinem, a je bival vedno pri materinih starših na otoku. Tam je pri Materi božji pomagal svojemu staremu očetu opravljati cerkovniško službo. Za časa njegovih bogoslovnih študij sta v velikih počitnicah kaj rada prihajala na Bled tudi takratni ljubljanski semeniški vodja dr. Kulavic in vodja goriškega semenišča dr. Gabrijelčič. Bogoslovec Piber pa je bil vesel in ponosen, da je v lepih poletnih večerih vozil po jezeru v čolnu tako visoka dostojanstvenika v prijetnem razpoloženju. Večkrat sta še zapela kako veselo narodno pesem. Obenem pa sta šaljivo pripomnila: »Saj menda ne bova s tem lemenatarja kako pohujšala.«

Po dovršenih bogoslovnih študijah je bil Piber poslan za kaplana v Št. Jernej na Dolenjskem, kjer je živel v najlepši vzajemnosti s tedanjim šentjernejskim župnikom in poznejšim stolnim kanonikom Fettich-Frankheimom. Po triletnem službovanju v Št. Jerneju je bil prestavljen v Srednjo vas v Bohinju. Tu mu je bil župnik nad vse originalni Matija Zarnik, brat znanega odvetnika in ljudskega govornika po taborih, dr. Valentina Zarnika. Po treh letih je bil prestavljen na Brezje kot zakristan in kaplan v Mošnjah, kjer je ob strani vrlega župnika Ivana Berlica deloval samo nekaj mesecev. Nato je dobil župnijo Brusnice na Dolenjskem, kjer je ostal le 18 mesecev. Vleklo ga je nazaj v planinski raj, zato je poprosil za župnijo Bohinjsko Bistrico, ki mu je bila tudi podeljena. Tu je uspešno deloval 12 let in si je stekel velikih zaslug zlasti s popravo cerkve in na gospodarskem polju glede mlekarstva in sirarstva. Bil je izvoljen tudi za deželnega poslanca ter se je posebno udeleževal za povzdigo planšarstva in živinoreje. Nato je dobil župnijo Gorje, kjer je bil drugič izvoljen za deželnega poslanca. Končno se je oglašil za izpraznjeno župnijo Šenčur, kjer deluje sedaj že 13 let. Tu je posvetil vse svoje moči v prvi vrsti za poglobitev župljanov in krasoto cerkve. V priznanje njegovega gospodarskega dela je bil že v bivši državi odlikovan z raznimi redovi, v Jugoslaviji pa z redom sv. Save IV. razreda in z Jugoslovansko krono IV. razreda. Ko so mu v minulem letu nekateri prigovarjali, da bi prevzel kandidaturo v državni zbor, je to odločno odklonil. Pomenljiva je njegova izjava, da se hoče vprihodnje posvetiti le skrbi za zveličanje svoje in svojih ovčic. Bog ga potrdi v tem zares idealnem sklepu! Na tem polju mu želimo najobilnejšega blagoslova božjega in najlepših uspehov!

Ko se je Piber odpravil na Triglav, se je naša triperesna deteljica (Pelc, Kunstelj in jaz) dvignila na pot v Gorje, Kunsteljnov rojstno vas. Pot nas je peljala okrog jezera in se nam je zdela precej dolga, da smo končno dospeli do Kunsteljrove rojstne hiše. Kunsteljnova gostoljubna mati nam je takoj postregla s svinjino, kruhom in hruškovcem. Ko smo se nekoliko odteščali, smo si ogledali župno cerkev in orgle. Nato pa smo se napotili v župnišče, da bi se predstavili gorskemu župniku Karolu Tedeschiu ter pozdravili kaplana Mraka. Tedeschi je bil tedaj že 81 let star in je bil na glasu resnega strogega moža. Nas je sprejel zelo prijazno ter nam postregel s čašico vina. Da, ko sem sedel k Mrakovemu harmoniju, je celo zapel pesem o slepcu »Le enkrat bi videl,«

a jaz sem ga spremljal. Omeniti moram namreč, da je bil Tedeschi v prejšnjih letih izvrsten pevec basist ter intimen prijatelj skladatelja Gregorija Riharja. Rihar je kaj rad prihajal na oddih k Tedeschiju. Znal je na pamet vse antifone za božič in Veliko noč. Ko je bil še bogoslovec, so se zmenili Tedeschi, Rihar, Potočnik ter še en semenišnik, da bodo kar brez vsake skušnje četeroglasno zapeli motet »Ecce quomodo moritur justus«. Toda zavozili so jo pošteno. Tedeschi je tedaj rekel: »Ako bi ne bil Zveličar umrl, bi nam bil ušel, ne da bi čakal smrti.« — Neki kaplan se mu je nekoč ponudil, da bi namesto njega pel antifone. Po odpetih psalmih ga je Tedeschi rezko pogledal in rekel: »Vi nikoli več!« Marsikaj je namreč napačno zapel. —

Ko smo se poslovili od župnika Tedeschija, nas je kaplan Mrak peljal v Krnico, kjer je gospodaril Janez Poklukar, po domače Žagarjev. Bil je brat deželnega glavarja dr. Poklukarja, strica pa sta mu bila kanonika Poklukarja. Žagarjev Janez je bil mož poštenjak, globoko veren ter iz srca vdan sv. Cerkvi in duhovščini. Z njim je živela v Krnici njegova sestra Ivana, ki mu je pridno gospodinjala dolgo vrsto let. Pri Žagarjevih so se našega prihoda silno obveselili. Bila jih je sama gostoljubnost in ljubeznivost. Postregli so nam z izbornimi pstrvami, s pivom in vinom. Proti noči je poklical kaplan Mrak tudi še onega slepca, ki je zjutraj orgljal na otoku. Prinesel je s seboj citre, na katere je znal izvrstno igrati. Marsikaj je pa tudi zapel s spremljevanjem citer.

Vrlemu slepemu muzikantu je bilo ime Miha Kunšič, po domače so mu rekli Brnikov Miha. Šolal se je v zavodu za slepce v Lincu na državne stroške. Poseben talent je imel za godbo in petje. Ko je nadučitelj Janko Žirovnik ostavil organistovsko službo, mu je bil slepi Miha naslednik. Kaplan Mrak mu je zaigral cerkveno pesem na harmoniju in Miha jo je že znal, ker je imel izvrsten spomin. Seveda je g. Mrak sodeloval in pomagal, da je tudi ob času slepega organista Mihe cerkveno petje v Gorjah slovelo. Kakor mi je Piber sporočil, je Miha že pred več leti umrl v Gorjah. Piber sam ga je pripravil na smrt in tudi pokopal.

Bilo je že precej pozno, ko smo se poslovili od gostoljubne Žagarjeve hiše ter se vračali v Gorje. Na poti smo že zvedeli, da je bilo med tem obhajilo v precej oddaljeno gorsko vas. Župnik Tedeschi v hribe ni hodil obhajati zaradi starosti in naduhe. Kaplan Mrak pa sploh ni nikomur sporočil, kje naj bi ga iskali, ako bi bila kaka sila. Zato so ga iskali vsepovsod. Poslali so kurirja v Zasip, kjer pa kaplana niso našli; nato je hitel kurir še na Bled. Blejski kaplan Zupanc je hitro najel voz, vzel burzo ter se peljal v silnem diru v Gorje pred župnišče. V istem trenutku pa se je pripeljal tudi že Tedeschi z burzo, vrnivši se od obhajila. Nazadnje primaha pred župnišče še Mrak z našo zanikrno trojico. Vedeli smo, da je bil Tedeschi strog nasproti župljanom; zaradi njegovega, včasih preveč rezkega nastopa so ga poredni Gorjanci nazivali »Ta teški«. Vedeli smo nadalje, da je bil strog tudi napram kaplanom, saj so mu rekli »kaplanski kaprol«. Da, znano nam je bilo, da je Tedeschi zdelal celo knezoškofa Missio, ko se je o priliki birmovanja odpeljal v obisk h knezu Windischgrätzu na Bled, a se je zvečer tamkaj nekoliko zakasnil, da je pozneje prišel v župnišče. Tedeschi ga je zaradi tega takoj prijel, češ, v njegovem župnišču je že »Zapfenstreich«. Glede na vsa ta dejstva smo si lahko mislili, da se nad ubogim Mrakom zbira huda nevihta z gromom in strelo. — Ne da bi čakali nadaljnjega, smo se pri g. Mraku kar kratko poslovili ter urno odšli na Kunsteljnov dom, kjer smo se takoj podali k počitku.

Drugo jutro smo že zgodaj vstali, da bi prej prišli na jezero. Poslovili smo se pri Kunsteljniovih ter s Kunsteljnomo odšli proti Bledu. Na Bledu smo zopet vzeli Pibrov čoln ter se za slovo precej dolgo vozili po jezeru, vendar na otok nismo več šli. Ko smo se nato pri Petranu nekoliko okrepčali, smo se odpravili proti Lescam, da se odpeljemo popoldne v Ljubljano. Na kolodvoru se s Pelcem posloviva od Kunsteljna, ki se je nato vrnil domov. V kupeju najdeva

tovariša Riharja z očetom in sestro, ki so se vračali s sv. Višarij. Do Podnarta smo se peljali skupaj, potem pa so se Riharjevi obrnili proti Kropi. V Ljubljano smo dospeli ob 5 popoldne. S Pelcem greva najprej v semenišče, vendar ne najdeva tamkaj nikogar razen hlapcev. Vodje dr. Kulavica in spirituala Flisa ni bilo doma; šla sta nekam na počitnice. Trije tedaj uslužbeni prezbiterji: Avsec, Gregorič in Jemec pa so bili takrat na izprehodu. Ko se nekoliko osnaživa na 21. številki, greva v mesto. Jaz sem se namenil, da bom prenočil v semenišču, Pelc pa je sklenil iti k Virantu. Zato sva se pri frančiškanskem mostu končno poslovila tudi midva, zadnja člana naše desetorice. Večerjal sem skupaj s prezbiterji, prenočil pa sem na številki 22. Drugo jutro sem se že zgodaj odpeljal s poštnim vlakom proti Postojni, od Postojne dalje pa s poštnim vozom do onodod, kjer se od glavne ceste odcepi stranska cesta, ki pelje na Goče, moj rojstni kraj. In tako sem — hvala Bogu — po desetih dnevih zopet srečno došel pod domači krov. Bili so to lepi dnevi, ki se jih še sedaj po 45 letih z veseljem spominjam.

Podrobni seznam pesmi, nahajajočih se v rokopisih Kokošarjeve zbirke pod zap. št. 84, 85, 86, 87, 88, 89 in 90.

(Izpisal R. Pahor.)

Zap. šte. 90 Kokošarjeve zbirke.

Knjiga označena z Ms VII.

Razni zbrani listi

(iz Cerknega po večem).

1. Od Marije Divice. (Dol. God. 249.)
(O moj človek sem perteci — In povzdigni svoje oči.) (6 kitic.) Pripis: Valentin Gattei.
2. Pesem od Matere Božje. (Nap. 285.)
(Marija k tebi časti — Dons očma zapet.) (6 kitic.)
3. (Ave presveta Marija — Devica Jezusa spočela.) (3 kitice.) (Nap. 14.)
4. Pesem od svetiga rešnega Telesa. (Dol. God. 156.)
(O kristjani pertecite — Kar je vas po celim svet.) (5 kitic.)
5. Od Matere Boshje. (Nap. 291.)
(O koku lipa si, o Marija ti — tvoje glihe na semli ni.) (5 kitic.)
6. Čast Marije (Rihar I., 47.) (Potočnik 122 str.)
(Kristjani Marijo zhastimo — Nebeshka je ona gospa.) (4 kitice.)
7. Sveta Ana. (Potočnik 154 + Rihar Vishe I., 55.)
(Počesena sveta Ana — Z Božjo milostjo obdana.) (5 kitic.)
8. Od Matere Boshje. (Dolinar III, 205.) (Nap. 50 + 51.)
(Pertezite o kristjani — K ti veseli andohti.) (6 kitic.)
9. Pesem pred s. Resnim Telesam, (Nap. 158.)
(Na kolena pokleknimo — Ino Jezusa molimo.) (6 kitic.)
10. Introductis Neopresbyteri I. P.
(Bod posdraulen novi mashnik — Ti si Kristusou namestnik.) (4 kitice.)
„ Neopresbyt. J. P. Salutem.
(Pervikrat dones perstopish — Vezhnimo Bogu darvat.) (6 kitic.)
11. Pesem od sladkiga jmena Marie Divize. (Nap. 286.)
(Marija tebi h' zhasti dons ozhem sapet — sato te jest prosim deb mogu sazhet.) (8 kitic.)

- 12, 13. Pesem od velkiga Shmarna.
(Na leta danashni dan — premisli s mano O! kristjan.) (8 kitic.)
- 13, 14. Pesem od reshniga Telesa. (Nap. 326.)
(Lube kristjanske dushize — saslishte perjasni glas.) (5 kitic.)
- 15, 16. Pesem od novega mashnika.
(Visok ureden mashnik nou — Dones ti shelmo zhast dat prou.) (7 kitic.)
17. Od Mashnika.
(Kaj sa eni visokosti — Je Bog tebe donashni dan.) (6 kitic.)
18. Od Marije. (Nap. 160.)
(Lepa si, lepa si, roža Marija.) (6 kitic.)
- 18, 19. Slava Marije.
(Nar bol blaga, mila draga.) (9 kitic.)
20. P. pred s. Reshnim Telesam. (Nap. 158.) (Izdal V. Stanič.)
(Na kolena pokleknimo — Ino Jesusa zhastimo.) (6 kitic.)
20. Pesem deklize, katera je v'shola hodila. (V. Stanič.)
(Sim v'shola hodila — vuzhila terdo.) (7 kitic.)
21. Pesem sa desh 1839. (Sloshil 1806. — von dal 1822. V. Stanič, s.)
(Oh! poshli nam! oh poshli nam — Bog ljubi hladni desh.) (11 kitic.)
22. Poslna. (Nap. 403.) (Gerbič Lira Sion. 13.)
(Tam na vertu oljske gore — Izveličar naš kleči.) (4 kitice.)
23. — (Vavken Nap. I., 33.)
(Ah kak te vidim Jezus mili — Kdo te zvezal je tako po sili.) (7 kitic.)
24. Od savplive Proshnje. (Dolinar I., 90.) (II. izd. 94.)
(Per očetu vse jišite — V mojmu Imenu ga prosite.) (7 kitic.)
25. Svete Pesme od Velikenzhi inu she druge tega Valentina Gattei, Organista v Cirknam 1849.
Velikenzhna Peisem. (Dol. II., 154.)
(Jesús je vstal od smerti — Rasveseli se kristjan.) (9 kitic.)
Bog ohrani Bog obvari. (3 kitice.) (Cesarska.)
26. Boshizhna Pejsem. (Nap. 123.)
(Enu petje sim slishau — Pod nebam nizo.) (8 kitic.)
27. Ante Stationem. (Nap. 212, 178.)
(O Christiani pogleduite — ta kervavi krishou pot.) (15 kitic.)
28. Boshizhna Pejsem. (Nap. 355.)
(Nezoy vam je rojen — Svelizhar Gospod.) (8 kitice.)
29. — (Op. Kok. Ms II., 215.)
(Testari jen te mladi na svet — Sagbisna morejo u mrit.) (20 kitice.)
30. Slava Mariji, naši Materi. (Volčič-Jeran 64.)
(Napev Rihar V. 2.)
(Tebe Marija, o mati premila — Rad bi jaz pesmico novo zapel.) (3 kitice.)
30. Marija naše upanje II. (Volčič-Jeran 5. Nap. Rihar II. 3.)
(Z nebes visok'ga trona — O mati vse dobrote.) (8 kitic.)
31. Smert Marije. (Volčič-Jeran 12. Nap. Rihar I. 3.)
(Sapojma zhastimo — Hzer sveto nevesto.) (9 kitic.)
32. Marija nashe vpanje. (Volčič-Jeran 3. — Nap. Rihar I. 2.)
(O vpanje mi lepó — Vse moje sashelenje.) (7 kitic.)
33. Od Marije. (Volčič-Jeran 32.) (Napev Rihar II. 9.)
(O Divica bod češena — Ti kralica vsih divic.) (5 kitic. — 5. kitica spada k pesmi Omni die die...)
- 34, 35. Čisto spočetje Divice. (Volčič-Jeran 82. M. Frelih.)
(Ena zvezda prikazala — S temnih se oblakav je.) (7 kitic.)
36. Lepota Marije. (Volčič-Jeran 11. — Nap. Rihar I. 7.)
(Dajte hribi in doline — Gojzdi trauniki planine.) (Potočnik.) (7 kitic.)

37. Litanije od svete Ane.
(Kirie eleison... Christe sliši nas...
Oča iz nebes vsigamogočni Bog...
Sveta Matti Ana za nas boga prosi...)
38. Marija nasha mati. (Volčič-Jeran 6. — Napev Rihar I. 4.) (Potočnik.)
(Marija prebлага — Prezhista in draga.) (6 kitic.)
39. (K kateri pesmi?) —
(4. Kadar pa pride — Sadne lozhenje.) (Kitice: 4., 5., 6. in 7.)
40. Pred Marijo. (Napev Rihar III. 7.) (Praprotnik, Pesmi 53.)
(Pred tronam tvojim o devica — klečim in zrem v obraz ti mili.) (5 kitic.)
41. Marii prečisti divici. (Volčič-Jeran 63. Napev Rihar V. 1. — Volčič.)
(Žari se. Danica vesela priplava. — O Marija ti Danica.) (3 kitice.)
Slava Mariji naši Materi.
(Tebe Marija! želim posloviti — Šopek cvetlični prinesem ti v dar.) (3 kitice.)
42. Mariji naši Materi. (Napev Rihar IV. 12. Jeran-Volčič.)
(Koga boš, o Kraljica — Ti ljubiti jela.) (6 kitic.)
(Pripis: Valentin Gattei, Org.)
43. Od svetga obhajila. (Dol. God. 211.)
(Brumni verni krisjani — Iz veseliga Serza.) (4 kitice.)
44. Od svetga Reshniga Telesa. (Dolinar II. zv. 149 [174].)
(Hvalimo in zhastimo — Sveto Jesusou Telo.) (4 kitice.)
(Podpis: (N.) Matschek.)
44. Slava Marija II. (Kok.: K »Slava Mariji v nebesih visocih«.) Volčič-Jeran 66. Hicinger.
(2. Družba očakau prerokou ji spevaj — Mati Devica prečudna je to.) (Kit.: 2. in 3.)
45. Svečnica. (Potočnik 46. — Rihar Nap. V. 60.)
(Vse čistosti Marija cvet — Prečista počesena.) (3 kitice.)
46. Novo leto. (Mašek: Cecilija 124. — J. Bonač.)
(Ime presveto glejte ga žareti — Nad vratmi novga leta se blišči.) (3 kitice.)
47. Lepoto device Marije. (Volčič-Jeran 147. — Rihar Nap. V. 27. — Vavken Nap. I. 47. — J. Virk.)
(Zapojte jeziki — Vse zemlje sladko.) (5 kitic.)
48. Lepoto device Marije. (sicut 47 op. Kok.)
(Zapojte jeziki — Vse zemlje sladko.) (6 kitic.)
48. — (O Kralica pomočnica.) (2 kitici.)
49. — (Cvek Nap. I. 13.)
(Pastirci pogledajte kaj tam se godi — V Betlehem štalci se Jezus rodi.) (Kitice: 1., 2., 3., 5., 4., 6.)
50. — (K kateri pesmi?)
(2. Naj Bogu bo slava — Odmeva vse čez.) (Kitice: 2., 3., 4., 5., 6.)
— (Op. Kok.: k »Kaj se vam zdi, pastirci vi?«)
(4. Svet Jožef sam kar čuti tam — Marij' pove s solzam'.) (Kitica samo 4.)
- 51, 52. Velikanozhna. (Potočnik I. 31. — Rihar Vishe I. 34.)
(Svelizhar gre is groba — Ob mozh je smert trohnoba.) (10 kitic.)
(Podpis: Valentin Gattej, Organist.)
53. — (Besede A. Praprotnik. — Napev Vavken I. 21.)
(Obluba predauno Postala je res.) (Lej zvezdice božje Miglajo lepo.) (3 kitice.)
53. Božična. (Napev Cvek I. 12.)
(Prečudna je nocojšnanač — Na neb se nam ko dan napoč.) (3 kitice.)
54. Marijina pesem. (Franc Krek.) (cf. Kok. Vaje 86.)
(Mater sveto počastimo — Ki rodila je Boga.) (3 kitice.)
55. — (K: »Vse kristjane pomoriti«.) (Dolinar II. 209, 242.)
(3. Takrat so se vsi postili — Brumni papesih in Ludje.) (Kitice: 3., 4., 5., 6. in 7.)
- 55, 56. — (Žalosten je velik tiden — Kir ga grešnik nisi vreden.) (8 kitic.)

57. — (K: »Praznika svetiga« Stanič Perstavik 82.)
(6. Taku pasemliški — Nebeshki kruh jedo.) (Kitici 6. in 7.)
- 57, 60. Pesem od svetiga reshniga Telesa. (cf. »Cerk. pesmi« 14. Ms VI. 41.) (Nap. 250.)
(Mi sedeje tukej vidimo — Pravga shivga Boga.) (24 kitic.)
- 60, 61. Druga pesem od sv. Reshniga Telesa. (Cf. Ms IV. 54.)
(Brumni virni kristjani — Pridite s vesejlem sam.) (5 kitic.)
- 62, 63. Pesem od Marie Divize. (Stanič Perstavik 185.)
(Taushentkrat si ti zheshena — O Maria roshen cveit.) (6 kitic.)
- 63, 64. Te Deum laudamus. (Stržinar 113.)
(Tebe Boga mi hvalimo — Sa Gospoda teposnamo.) (6 kitic.)
65. Pesem per Schegnu. (že Ms V. 19. — cf. sprej list 9 in list 20.)
(Na kolina dal padimo — Inu Jesusa sazhashimo.) (6 kitic.)
- 66—68. Pesem per sveti Mash. (že 68 Sv. p. II. 18 etc.)
(Pred stolam tvoje milosti — Tvoj verni folk klezhi.) (10 kitic.)
69. Pesem od angelou varhou. (K: »Angel božji« Potočnik I. izd. 129.)
(O perjatil moj nebeški — Od Boga moj varh poslan.) (Kitice 2., 3., 4.)
70. Pesem per žegnu. (Ms V. 58.)
(Deimo čast odrešeniku — Nebeškimo učeniko.) (3 kitice.)
71. 1. Pri sv. Obhajilu. (Melce.) (Volčič-Jeran 23. — Potočnik.)
(O kam Gospod — Gre tvoja pot.) (5 kitic.)
- 71, 72. 2. Marii. (Praprotnik Pesmi 44.)
(O Devica bod češena! — Ti Kraljica vsih nebes.) (3 kitice.)
72. 3. Ime Marijino. (Hicinger.) (Volčič-Jeran 37.)
(Zakličem Marijo, in polno že je — Miru in veselja pri meni tu vse.) (3 kitice.)
72. 4. Jezus. (Volčič.) (Volčič-Jeran 36.)
(Jezus zveličar! prisrčno radost — Serafov slast in nebeško sladkost.) (4 kitice.)
73. 5. Maria zgodnja Danica. (Potočnik.) (Volčič-Jeran 34.)
(Maria, o zgodnja Danica! — Prisveti vseh milost kraljica!) (4 kitice.)
74. Sveto rešnje Telo. (Cvek Napevi I. 21.)
(Pritecite sem kristjani — Od ljubezni božje vžgani.) (6 kitic.)
- 74, 75. Sveto rešnje Telo. (Melce nove.) (Cvek, Nap. I. 22.)
(Klečijoči mi molimo — V zakramentu Jezusa.) (6 kitic.)
- 75, 76. Sveto rešnje Telo. (Cvek, Nap. I. 23.)
(Prepevaj hvala moj kristjan — In vodi [bodi] ves u duhu zbran.) (8 kitic.)
77. Nebohod Jezusov. (Potočnik I. izd. 88.) Rihar.
(Praznik svet se dans obhaja — Jezus gre v nebo sveto.) (6 kitic.)
78. — (Jeran IV. 48 itd.)
(O Marija naša ljuba mati! — Sprejmi v milostno Serce.) (5 kitic.)
78. Pesem od Mari Debece. (Glej VII. 2 in VII. 11 sprej.)
(Maria dans tebe h časti očem zapet — To tevi [tebe] prosim debmogel začet.) (9 k.)
79. — (Glej stala med drevjem je cerkvica bela — Svetiga Janeza samotni je stan.) (4 k.)
80. Velikonočna. (Op. Kok.: »Nikjer drugje!«)
(Kristus je že od smerti vstav — Iz njega lastne moči.) (7 kitic.)
- 80 Velikonočna. (Vavken Nap. I. 34.) (Marešič.)
(Danica svetila — In mirna je noč.) (5 kitic.)
81. Od Marie. (Nap. 319.)
(Oh Kraljica Arhangeljska — Visoka Firštje inuj nebeška.) (5 kitic.)
82. Pesem per prozesijah presv. Reshnimu telesu posebno za sholarje. (Cf. Venec 134 [leta 1886].)
(Oj ovzhize Jesusove! poslušajte mili glas.) (19 kitic.) Konz. Podpis: venedig den 28 Abril in Spital S: Ciara 1856. Ciovani Čosmač.

Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani.

Redna seja se je vršila 11. oktobra 1933. Navzočni so bili: Predsednik msgr. Steska in odborniki: dr. Dolinar, Janežič, Pivek, Premrl, Sattner, Zdešar.

Msgr. Premrl poroča o orglarski šoli: V preteklem šolskem letu je izdelalo 8 učencev, 2 z odliko. V letošnjem letu je sprejetih 10 novih učencev, mnogo smo jih morali odkloniti. Vseh skupaj je sedaj 23. Dva učenca sta iz lavantinske škofije. Dne 25. septembra smo pričeli z rednim poukom. Predmeti kot učitelji so ostali isti. Dr. Kimovec ima do novembra dopust.

Msgr. Premrl dalje poroča, da je kupil za šolo skoraj nov, zelo dobro ohranjen pianino po ugodni ceni 9000 Din.

Pokojna gđc. Josipina Jančar je društvu zapustila hranilno knjižico za 2000 Din. Bog ji bodi plačnik!

Prispevkov še ni poslalo 51 župnih cerkva. Denarni zavodi so v tem letu dali samo 1150 Din podpore.

Ker ima celjska orglarska šola po odloku prosvetnega ministra veljavo dveh gimnazijskih razredov, se bo skušalo od prosvetne oblasti to ugodnost doseči tudi za našo šolo.

G. Janežič obširno poroča o gibanju ljudskega petja v škofiji. Referat bo priobčen v Cerkvenem Glasbeniku.

Ker mnogi župni uradi, kljub ponovnim urgencam še sedaj niso poslali poročila o ljudskem petju, se sklene, da se naroči dekanijemskemu uradu, da morajo od tozadevnih župnih uradov brezpogojno zahtevati poročilo tekom enega meseca.

Potem poda msgr. Premrl poročilo o Cerkvenem Glasbeniku: List ima okrog 800 naročnikov, plačujočih blizu 700. List se tiska v 900 izvodih, glasbena priloga v 1400 izvodih. List težko izhaja.

Dr. Dolinar se naprosi, naj bi prevzel nadaljevanje dr. Mantuanijeve »Zgodovine glasbe«. V ta namen bi morda skušal od gospe vdove po dr. Mantuaniju dobiti tozadevni glasbeni material.

Za nove nadzornike organistov v izpraznjeni šmarsko-kočevski, vrhniški in loški dekaniji se bodo naprosili gospodje p. Evg. Fiederer O. C., organist Anton Grum in organist Anton Jobst.

V spornem vprašanju glede latinskih maš stoji Cecilijino društvo strogo na določenih Motu proprija in ljubljanske škofijske sinode.

Organistovske zadeve.

Seja društva organistov za ljubljansko škofijo se je vršila dne 15. novembra t. l. — Predsednik poroča ob kratkem o sklepih zadnje seje, ter kaj se je izvršilo oziroma kaj in zakaj se ni izvršilo. — G. blagajnik poroča, da je izplačal podporo enemu članu v znesku 200 Din, ki je bila pri zadnji seji pogojno dovoljena. Se odobri. Poroča tudi, da je še veliko članov na dolgu s članarino za l. 1933, nekateri tudi še za l. 1932. Dotičnim članom se pošlje ponovni opomin. Istotako se bo zopet pobiral prispevek po 10 Din za VI. vdovski sklad. — Sklenjeno je bilo poslati k g. banu deputacijo treh članov s spomenico glede črtanja iz občinskih proračunov, oziroma ustavljanje ali zmanjšanje plač, ki so bile dovoljene od občinskih odborov organistu za njegovo službo. — Zaradi raznih ovir in razmer sklene odbor, da se občni zbor preloži na dan 15. januarja 1934 z običajnim dnevnim redom in ob istem času kot navadno v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12.

Koncertna poročila.

I. **Koncerti v Ljubljani.** Krajevni odbor Rdečega križa v Ljubljani je priredil 6. oktobra v stolni cerkvi koncert v pomoč poplavljenecem. Sodeloval je pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča z Gallusovimi skladbami ter podpisani s tremi orgelskimi točkami staroklasičnih skladateljev: Clerambaulta (1676—1749), Stadlerja (1748—1833) in Bacha (1685—1750). — 14. oktobra so s samostojnim koncertom nastopili praški stražniki. Poleg čeških skladb so izvedli tudi nekaj naših. Ta pevski zbor, ki ga vodi prvovrsten pevovodja, je jako dober, povsem ubran in točno izurjen. Poslušali smo ga z veseljem in užitkom. — 16. oktobra se je vršil simfonični koncert opernega orkestra s sodelovanjem ruskega pianista in skladatelja Aleksandra Čerepnina. Operni orkester je pod Poličevim vodstvom izvajal Osterčevo klasično overturo, Čerepninov klavirski koncert v a-molu, Leskovčevo Veliko etudo in Bravničarjevo Slovensko plesno grotesko. Čerepnin je odigral težki klavirski part svojega krasnega klavirskega koncerta, polnega prirodne elementarnosti, samoraslosti, bujne iznajdljivosti, izredne ritmične živahnosti, akordne barvitosti, pestre instrumentacije in vseskoz vzdržane napetosti. Brez orkestra pa je izvajal še celo vrsto tudi lastnih klavirskih, več ali manj zajemljivih skladb. — 21. oktobra je sledil rudarski koncert. Nastopila sta moški in mešani zbor trboveljskega pevskega društva »Zvon« pod vodstvom Oskarja Molla. Najbolj strnjeno in dovršeno je mešani zbor podal Tajčevičeve »Vesele popevke«. Trboveljski rojak g. Ciril Ličar, sedaj profesor klavirja v Belgradu, je izvrstno odigral štiri glasbeno krepke klavirske komade. »Trboveljski slavček« pod vodstvom g. Avgusta Šuligoja pa je izvedel največji del sporeda: 14 skladb jugoslovanskih skladateljev ter žel zasluženo priznanje kakor do sedaj še vedno. — 27. oktobra se je vršil slavnostni koncert v proslavo češkoslovaškega narodnega in državnega praznika. Sodelovali so: operni orkester pod vodstvom ravnatelja M. Poliča, operna pevka gospa Vilma Thierry-Kavčnikova, tenorist g. Ivan Franzl in g. dr. Danilo Švara kot spremljevalec na klavirju. Izvajali so Smetanovo simfonično sliko »Višehrad«, Beranovo Legendo, Dvořakovo overturo »Karneval«, zadnji prizor iz Libuše in samospeve Pavčiča, Lajovica, Gotovca in Novaka. — 29. oktobra je bil v stolni cerkvi jubilejni koncert Pevske zveze. Spored, ki bi se bil ob ugodnem vremenu izvajal 30. julija na Stadionu od nekaj tisočev pevcev in pevk, so sedaj izvajali samo nekateri zbori daljne ljubljanske okolice, okrog 300 pevcev in pevk. Peli so pod kupolo. Prvi del sporeda: pet postnih pesmi med njimi slavni Gallusov motet »Glejte, kako umira pravičnik«, so gladko in izvrstno zapeli. Posebno Gallusova skladba je v tem številnem zboru ne le točno, ampak tudi prisrčno in pobožno zapeta, napravila izreden vtis. Težišče jubilejnemu koncertu je tvorila velika M. Tomčeva skladba »Sedem poslednjih Jezusovih besed«, ki jo lahko in po pravici nazivamo »vokalni oratorij«. Obstojajo iz uvoda, sedmih stavkov in sklepa. Besedilo, vzeto iz sv. pisma, si je skladatelj sam priredil in ga obdeluje deloma homofonsko, največ pa rahlo polifonsko. Naslanja se močno na koral, ogiblje se po možnosti vsake čustvenosti in se skuša približati poduhovljeni umetnosti starih mojstrov. Vendar je v stavku dokaj prost in družni na ta način starejšo in sodobno glasbo. Ta Tomčeva vseskoz ne lahka skladba je bila za pevce in pevke Pevske zveze še nekoliko pretrd oreh. Dasi so jo v celoti dosti srečno izvozili — opustivši II. stavek, pisan za moški zbor — se je pokazala vendar tuintam nesigurnost in nejasnost. III. stavek, zložen za ženski zbor, bi bilo treba vzeti bolj mirno, bolj počasi in bolj nežno. Osmeroglasni del sredi IV. stavka je že sam po sebi manj hvaležen, izredno naporen. Zato ni čudno, če se je nekoliko manj posrečil. Tudi mesto »Žejen sem« v V. stavku je bilo nejasno in deloma VI. stavek, eden najtežjih celega oratorija. Sklep oratoriju tvori postna ljudska pesem »Daj mi, Jezus, da žalujem« z najprej preprosto in potem pri odpevu »Jezus, daj, da tvoje rane« okrašeno harmonizacijo. — Drugo daljšo skladbo sporeda, mojo, tudi ne lahko »Križu povišanemu«, je zbor odpel zopet povsem točno in sigurno. Mogočno je donel sklepni osmeroglasni stavek, ki sem ga na končnem

akordu ujel s polnimi orglami.¹ Sledila je še moja velikonočna »Kristus je vstal« ter izven sporeda Blagoslovna »Glasno zapojmo« in Tomčeva »Kristus Kralj«, obe z orglami. Koncert je vodil prof. Marko Bajuk, ki mu kakor celi Pevski zvezi kličem: Pogumno naprej! — 3. novembra je nastopil v samostojnem violinskem koncertu Karlo Rupel. Izvajal je Slavenskega Slovansko sonato op. 5, Logarjevo Arijo, Lhotke Dve jugoslovanski rapsodiji, Cesar Franckovo sonato v a-duru in Lalovo Špansko simfonijo. Odličnega igralca na goslih je spremljala istotako odlična pianistinja Zora Zarnik. — 6. novembra se je vršil koncert učiteljskega pevskega zbora v Ljubljani. Sodelovali so: Julij Betetto, dr. Danilo Švara, Dušan Marčelja in zbor ljubljanskega učiteljskega. Vokalno so izvajali Gallusov 16 glasni motet »Domine Deus«, Adamičev mešani zbor »Marija in brodar«, Logarjev mešani zbor »Istra moja, zemlja moja« Mateliča-Ronjgova »Čače moj« za moški, ženski, otroški, mešani zbor in dva otroška glasova, Lajovčeva mešana zbor »Vodica čista se vila« in Napitnico, Osterčev mešani zbor »Ko sem ja služil«, Štolcerja-Slavenskega tri mešane zборе in Tajčeviča Četiri duhovna stiha za mešani zbor in bas solo; s spremljevanjem klavirja pa Osterčev Magnificat, Šivicov mešani zbor »Pajek z muho pleše« in Štolcerja-Slavenskega Čapljske Tatare. Koncert je vodil prof. Srečko Kumar in dosegel zelo lepe uspehe. Višek koncerta so tvorili Tajčevičevi duhovni stihi, veličastni in toplo pisani, a nekoliko preširoko raztegnjeni zbori. — 10. novembra je bil vokalni koncert pevskega društva »Vardar« iz Skoplja. Izvajali so duhovne zборе Bortnjanskega, Čajkovskega, Makarova, Mokranjca in Brnobiča ter svetne zборе Mokranjca, Gajdovica, Šijačkega, Milojeviča, Lajovica, Gotovca in Biničkega. Pevski zbor pod vodstvom prof. Josipa Brnobiča je podal vse skladbe v lepi izdelavi, ubrano in enotno. — Izreden glasben užitek je nudil simfonični koncert 14. novembra, ki so pri njem sodelovali naši združeni orkestri: operni, matični in konservatorijski. Koncert je vodil kot gost bivši prvi dirigent naše svoječasne »Slovenske Filharmonije« in sedanji svetovni dirigent Václav Talich. Orkester je pod njegovim vodstvom tako rekoč oživel in igral kot preroden. Vse štiri točke sporeda: Dvořákova uvertura »Karneval«, Sukova Meditacija na koral sv. Václava, Škerjančev Simfonični stavek in Čajkovskega VI. simfonija so bile podane na najodličnejši način. Tega koncerta ne bomo tako hitro pozabili. Hvaležni smo mojstru Talihu za njegov obisk Ljubljane in za vodstvo tega prekrasnega simfoničnega koncerta. K njegovi 50 letnici mu najiskrenejše častitamo.

II. Koncerti drugod. 24. septembra je Glasbena Matica ljubljanska priredila v Kamniku cerkven koncert in izvajala Gallusove skladbe. Z orgelskimi točkami je sodeloval prof. M. Tome. — Isti dan se je vršil na Krki o priliki blagoslovitve novih Jenkovih orgel cerkven koncert. Pevske točke je izvajal ondotni cerkveni pevski zbor pod vodstvom organista Antona Markelja in šolskega upravitelja Fr. Intiharja. Orgelske točke sem igral podpisani. Orgle je pojasnjeval kanonik dr. Kimovec. Isti pevski spored so ponovili 22. oktobra, orgelske točke je topot izvajal prof. M. Tome. — 24. septembra je pevski zbor iz Borovelj priredil v Trzinu večer koroških slovenskih pesmi. — 1. oktobra je pevsko društvo »Zvezdac« v Mostah pri Ljubljani priredilo svoj prvi samostojni koncert. Petje je vodil g. Rado Kristan. — 8. oktobra je »Trboveljski Slavček« pel v Mariboru, 14. oktobra v Šoštanju. — 13. oktobra je pevski zbor varnostne straže iz Prage pel v Mariboru. — 24. oktobra je Ljudska univerza v Mariboru otvorila serijo svojih letošnjih koncertov s komornim večerom »Pariškega tria«, ki ga sestavljajo: Chole (klavir), Brunshwig (gosli), Unvelis (čelo). Izvajali so skladbe Roussela, Honeggerja in Martīnuja. — 7. novembra je v Kranju prvič nastopil novoustanovljeni komorni trio: ga. Nilka Fakinova (klavir), g. Alfred Skoupal (gosli) in g. Albin Fakin (čelo). — 12. novembra so koncert ponovili. — Ljubljanski Učiteljski pevski zbor je koncertiral v Zagrebu. — Pevsko društvo »Vardar« iz Skoplja je

¹ A ne G-duru, temveč v Ges.

koncertiralo v Mariboru. — »Ljubljanski zvon« je priredil začetkom novembra cerkven koncert v Kranju. Na orglah je sodeloval g. Heri Svetel. — Glasbena Matica v Mariboru je priredila 8. novembra velik koncert. Izvajala je med drugimi večjimi skladbami tudi Verdijev »Te Deum«. Koncert je vodil prof. Vasilij Mirk. — 19. novembra se je vršil v Trzinu cerkven koncert, ki ga je priredil odnotni cerkveni pevski zbor pod vodstvom svojega pevovodje Antona Mazovnika. Pel je pesmi slovenskih skladateljev. Z orgelskimi točkami je sodeloval g. Blaž Arnič. — V Mariboru je koncertiral Trio gospe Fanike Brandl. Topot se je predstavil v novi sestavi. Dobil je novo izvrstno pianistinja gdč. Magdo Rusy. Čelo pa igra gospa V. Gara. Trio pripravlja večjo turnejo na Češkoslovaško.

St. Premrl.

Dopisi.

Zavod sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano. Vsak zavod živi tudi v glasbenem oziru svoje posebno življenje. Ze material, iz katerega se rekrutira pevski zbor, je svojevrsten. Deški soprani in altii, katere dobimo pri nas le v dijaških zbiorih, imajo v primeri z ženskimi glasovi neke prednosti, so pa obenem silno krhek in občutljiv material, ki zahteva posebne pažnje in včasih tudi posebnega načina izvajanja in glasbenega izražanja. V takih zbiorih manjka blestečih tenorjev in fundamentalnih basov, s katerimi se ponašajo drugi zbiori, ki imajo med svojim članstvom, odrasle, včasih že kar priletne pevce. Dijaški zbiori imajo zaseden tenor in bas z napol odraslimi fanti, ki so komaj prišli preko mutacije. Majhen zbor, sestavljen iz takega materiala, ne bi imel posebne izrazne moči. Zato je treba s številnim članstvom nadomestiti to, kar zboru po naravi manjka. Število našega zbora se vedno giblje okoli 100. Ko pridejo zraven najmlajši, se dvigne približno do 120, tudi do 130. Posebnost zavodskih in sploh šolskih zbiorov je tudi neprestano menjavanje pevcev. Vsako leto je približno polovica zbora nova: starejši člani, ki študije končajo, odidejo, od mlajših se tudi vsi ne vrnejo iz počitnic; dober del jih začne mutirati, drugi zopet po končani mutaciji na novo pristopijo. Te okolnosti so odločilne važnosti pri izbiri repertoarja. So seveda skladbe, ki so stalno na sporedu, ker jih ni mogoče pogrešati; kjer je pa izbira večja, na pr. pri mašnih, Marijinih, božičnih pesmih itd., jih je treba po možnosti menjavati vsako leto, sicer se večletni člani zbora naveličajo vsakoletnega ponovnega študiranja istih skladb. Ima pa tak dijaški zbor zopet to prednost, da mu ni treba skrbeti za naraščaj, ker ima stalen dotok iz nižjih razredov. Pevske vaje so seveda vezane na določene ure, ki jih ni mogoče poljubno podaljšati, in jih tudi, če vsled kakih praznikov odpadejo, v okviru hišnega reda skoraj ni mogoče nadomestiti. Tedensko imamo dve uri zborovega petja. Če štejemo, da ima šolsko leto približno 35 tednov, potem ima zbor v najugodnejšem slučaju okoli 70 enournih pevskih vaj; dejansko pa morda komaj 60. — V preteklem šolskem letu 1932/33 nam nudi repertoar cerkvenih skladb tako sliko: zbor je imel naštudiranih 123 pesmi; od teh jih je bilo v tem letu čisto na novo naučenih 35. V primeri z drugimi cerkvenimi zbiori, ki znajo, kot smo pred kratkim brali v tem listu, 300 ali več pesmi, je ta repertoar dosti skromen. Je pa povsem opravičljiv, če vpoštevamo naslednje: vsled neprestanega menjavanja članstva je treba tudi tiste pesmi, ki so se prejšnje leto pele in jih smatramo za stare, vsako leto toliko kot na novo naštudirati, ker jih skoraj polovica zbora dejansko ne pozna. Tudi pade veliko najlepših praznikov izven šolskega leta in se zboru ni treba nanje pripravljati. To je predvsem ves čas velikih počitnic, ki trajajo dobre tri mesece; dijaki pa so doma tudi o božiču, o Veliki noči, deloma tudi o Vseh svetih in o binkošti; tudi sv. Rešnje Telo pade večkrat (na pr. letos) že v počitniško dobo. — Zbor pa ne poje samo v kapeli, ampak sodeluje tudi pri raznih hišnih in šolskih proslavah, prireditvah, akademijah. Na koncu leta mora prirediti

gimnazija samostojen pevski in godbeni koncert, ki zahteva vsaj dober mesec temeljitega študija. Sem in tja se po zgledu drugih gimnazij predstavi tudi naša gimnazija širši javnosti potom Radia, za kar je treba zopet posebne priprave. Po vsem tem lahko z mirno vestjo rečemo, da zbor intenzivno dela in stori, kar je v danih okoliščinah mogoče. — Tudi ljudskega petja nismo zanemarjali, čeprav ne morem trditi, da je bilo v tem šolskem letu posebno razvito. Zaenkrat smo ga gojili pri popoldanski službi božji, pri križevem potu itd. V prihodnjem letu nameravamo začeti z njim v širšem obsegu. — Dijaki so se seznanili tudi s koralom. Imeli smo dvakrat koralno mašo, pred praznikom Brezmadežne 8. decembra slovesne vespere, na svečnico obred blagoslovljenja sveč, na cvetno nedeljo, prvič od obstoja zavoda, vse slovesne obrede, ki so za ta dan predpisani, s pasijonom vred; vse seveda koralno. Zanimanje za koral je budil zlasti liturgični krožek višješolske kongregacije; vežbal ga je največ g. prefekt Snoj. — Šentviška gimnazija je dala do sedaj našemu narodu že lepo število glasbeno izobraženih mož. Naj bi Bog tudi v bodočnosti blagoslovil delo na tem polju.

M. Tome.

Gornja Radgona. Pred kratkim sem bil na nekem imenitnem pogrebu, nekje v Slov. goricah, kraja ne bom omenil, bilo je 45 duhovnikov in dva pevska zbora, katera sta doma in na pokopališču rajnemu zapela poslednje žalostinke. Bilo je vse v najlepšem redu, peli so tudi krasno, a eno mi ni ugajalo, kar hočem grajati. Eden od pevskih zborov se je namreč skrajno neolikano vedel, namreč že po pogrebu v gostilni. Kajti pri nas na Štajerskem je pač taka navada, da brez vina ni nobene proslave kakor tudi ne pogreba. Z vinom se proslavi, če se otrok krsti, ali gostija vrši, pa tudi če že rajni v grobu leži, še se mu mora en gromoviti živijo napiti. Je že pač tako, da je stara navada železna srajca! A ta mešani pevski zbor je šel tako daleč, da so začeli peti posvetne pesmi in so celo ob spremljevanju klavirja plesali. Vprašam Vas, dragi organisti in pevovodje, ali je to na mestu? Eni so ob robu groba žalostni in sočustvujejo z rajnim, cerkven pevski zbor pa se na drugi strani vrti v gostilni in napravi iz pogrebne svečanosti celo gostijo. Kakšen organist je to in kakšni pevci! Žalostno, da se niti eden ni znašel, da zaustavi gornjemu pot. Popivalo se je seveda še pozno v noč. Pri pogrebnih svečanostih bodimo dostojni!

Fr. Grand, gojenec Orglarske šole v Celju.

Križevci pri Ljutomeru. V nedeljo, 17. sept. t. l. se je vršil tukaj evharistični shod za ljutomersko dekanijo. Pri tej priliki so pri glavni sv. maši nastopili združeni cerkveni zbori iz župnij: Križevci, Ljutomer, Veržej, M. Nedelja in Sv. Jurij ob Ščavnici. Izvajalo se je: K pridigi, Levičnik-dr. Kimovec: Večerja zadnja, moški zbor; Za Vstop — Vera, Traven-Premrl: O vi vsi ... meš. zbor. K darovanju — Svet, Vodopivec: Kaj sem ti storil, za bariton in meš. zbor. Po povzd. — obh., Vodopivec: Pod oljkami, moš. zbor. K zadnj. evang., Premrl: O sveti Križ, meš. zbor. (Konec iz pesmi »Križu povišanemu.«) Pri procesiji je bilo po večini ljudsko petje, izvajalo se je tudi: Mav-Moli zemlja; Vodopivec: Kristus Kralj; Premrl: Povsod Boga in Kristus je vstal.

Nastop se je kot prvi poizkus posrečil. Skupno petje (nad 120 pevcev) je vodil g. I. Mihelič, abit., ki je imel zadnji teden vsak večer pri drugem zboru skušnjo, da je potem vse »štimalo«. Skupna vaja pa se je vršila v nedeljo pred nastopom v Slomšekovi dvorani. Po sv. opravi so se zbori za spomin dali fotografirati.

Zeleti je, da bi ta prvi poizkus ne ostal osamljen. Zato naj bi gg. pevovodje in pevci šli po tej poti naprej, se strnili in pripravili za večji nastop v obliki kakšnega koncerta. Trud v primeri z uspehi bo minimalen. Naj se tudi pri nas na Murskem polju in okolici pevska ideja in smisel za lepo, dobro pripravljeno in izvajano pesem dvigne, da ne ostanemo zadnji med drugimi naprednimi cerkvenimi zbori na Slovenskem.

Hkrati poročam, da se je vršil tečaj za novi mrtvaški oficij na povabilo tov. Val. Kocbeka, org. pri Sv. Juriju ob Ščavnici, dne 27. julija t. l. Udeležili so se ga organisti iz Ljutomera, Križevcev, Veržeja, Male Nedelje, Sv. To-

maža in Sv. Antona v Slov. gor., obenem tudi gosp. župnik F. Osterž od M. Nedelje. Sklicatelj je udeležence tovariško pogostil, domači gospod župnik pa je pri tej priliki vsem »prav močno pipo odškrnil«. Bodi s tem izrečena obema prav iskrena zahvala za izkazano gostoljubnost in naklonjenost!

L. Pečnik.

Sv. Peter in Pavel v Ptuj. Malokdo se oglasi iz teh krajev, da bi poročal o petju. Ne vem, kaj je temu vzrok, saj Štajerci radi pojo.

Kmalu bo minilo dve leti, odkar sem prevzel službo organista pri č. oo. minoritih v Ptuj in zato čutim nekako dolžnost, da se oglašam.

V Ptuj sem našel pevsko društvo »Cecilija«, ki je gojilo skoro izključno cerkveno petje. Ustanovil ga je č. p. Miroslav Godina leta 1926 in ga tudi do 1928 sam vodil. Zbor je bil prilično velik in tudi dokaj dober. L. 1928 je pater Miroslav odstopil in zbor je jel hirati, kajti večno menjavanje organistov mu je bilo zelo v kvar. Nekoliko si je opomogel za časa dobrega organista Planinška, ki pa zaradi slabih gmotnih razmer ni vzdržal mnogo časa. Ob mojem prihodu je bilo društvo še samo na papirju: članov malo in še ti niso hodili redno k vajam, zlasti moški.

Sprva je bilo hudo: pri rani sv. maši je pel včasih kvartet, včasih duet, mnogokrat pa tudi sam. Vendar šlo je na bolje, čeprav počasi. S pomočjo p. Miroslava sem pridobival stare in nove člane, tako da šteje zbor danes nad 30 članov, ki stalno sodelujejo v oddelkih pri rani in pri pozni sv. maši, ob večjih slovesnostih pa se zberemo vsi.

O petju samem bi pripomnil tole: S kakšnim posebnim napredkom se še ne morem pohvaliti, toda dveletni trud ni bil zaman. Jasno je, da sem moral začeti z lahкими skladbami in počasi začeti segati po težjih. Latinskega petja tudi niso bili vajeni in le počasi sem jih navadil na to, kajti pred mano se razen p. Miroslava Godina ni skoro nihče bavil s tem.

Sedaj pojemo največ te skladatelje: Hribarja, Hladnika, Riharja, Laharnarja, Adamiča, Faista, Pogačnika, Mihelčiča, Jereba, Vodopivca, Komela, Železnika, Tomca, Mava, Marolta, Jobsta, Sattnerja, Premrla in dr. Kimovca.

Latinske maše: Sattner, Gruber, Hladnik in Kempter.

Sitnosti sem tudi imel z notami, našel sem samo nekaj razmnoženih pesmi od p. Miroslava.

Pozabiti pa še ne smem naših malih slavčkov, ki pojo ob 8 pri šolski službi božji vsako nedeljo in vsak praznik. Ta mladinski zborček šteje nič manj kot 40 mladih deklic-šolaric. Seveda so bile težave v začetku, ko sem ga s pomočjo p. Konstantina, kateheta na dekliški šoli ustanovil. Začel sem z enoglasnimi pesmimi, pozneje z dvo- in troglasnimi in zdaj pojemo že troglasne pesmi. Pridobiti moram še dečke. Trud je sicer velik, toda ne brez koristi: tako poskušam namreč vzgojiti bodoče pevke in pevce.

Omeniti moram še dolgoletno vprašanje glede organistovske plače. Organist bo sedaj dobival mesečno plačo. Da je prišlo do tega, je zasluga č. pp. minoritov, g. Šerone in g. Rašla, predsednika konkurenčnega odbora, ki se jim najiskreneje zahvaljujem. Vsem hvala za trud, ki so ga imeli s tem.

Skoro bi pozabil na ljudsko petje. Pri nas poje ljudstvo vsako nedeljo in praznik pri popoldanski službi. Res nekaj veličastnega je, posebno pri petih litanijah in pri zahvalni pesmi, ko se oglasi taka masa pevcev. Res ni še vse uglajeno, ampak te malenkostne hibe se pri masi ne opažajo.

H koncu naj še povem, da je društvo »Cecilija« priredilo letos na belo nedeljo, s sodelovanjem okoliških zborov, koncert.

Dobra volja in ljubezen do petja nas vzpodbujata in vodita k vedno lepšim uspehom.

Franjo Petek, org. pri oo. minoritih v Ptuj.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Breda Šček: **Vidim voznika...** 26 ljudskih pesmi za mešani, moški in ženski zbor. Trst 1934. Cena 7 Lir ali 28 Din. Ta zbirka je prirejena na isti način kot v prejšnji številki C. Gl. omenjena »Kadar jaz umrla bom«. Po večini so pesmi solidno zgrajene. So pa v zbirki mesta, o katerih bi se dalo razpravljati. Znano je, da ima narod v raznih krajih za isto pesem razne varijante; te pa navadno niso bistvenega pomena, spremenijo le zunanje lice pesmi, jedra se pa ne dotikajo. Zato bi takoj za prvo pesem v tej zbirki (Dekle je pralo) dvomil, ali jo poje narod kje v tej obliki, pa naj je zapisana, kjerkoli. Ritem se mi zdi namreč bistveno spremenjen, pesem se giblje zelo prisiljeno. Isto velja na pr. za št. 16 (Bleda luna). Kolikor pesem poznam, je tudi tukaj ritem zlasti v sredini zgrešen. Vzporednim oktavam, ki se pri skladateljici skoraj v vsaki zbirki neutemeljeno ponavljajo (tukaj na pr. v št. 20, 21), bi se dalo brez truda izogniti. Kar se harmonizacije tiče, se mi zdi preveč masivna za ljudsko pesem, deloma tudi na več krajih preveč »cerkvena«, kot je precej točno označil njeno prejšnjo zbirko kritik v zadnji številki »Zborov«. Pri prirejanju narodnih pesmi se je treba ozirati tudi na to, kako narod sam umeva kako pesem. Tako bi prva pesem pridobila, če bi morda začeli ženski glasovi v enoglasju, odgovorijo jim moški, tudi v enoglasju; nato bi se zbor šele razvil v četverglasje. To bi bile nekatere bolj šibke strani te zbirke. Dobimo pa seveda celo vrsto pesmi, ki so v vsakem oziru korektno prirejene. Zato zbirko marljive skladateljice, ki v težkih razmerah z največjim idealizmom izdaja delo za delom, toplo priporočamo.

M. Tome.

Lovro Hafner: **Blagor mu.** V lahkem narodnem tonu zložena nagrobnica se bo našim moškim zborom hitro priljubila. Glasbeno bi pa pesem še pridobila, če bi bila pisana v $\frac{3}{4}$ taktu. V $\frac{4}{4}$ taktu trpi ritmična uravnovešenos, kar se posebno proti koncu pesmi čuti. Pri »strasti ne buči vihar« bi kazalo sploh poenostaviti nekoliko izumetničeni ritem. V tretjem sistemu ni jasno, kako naj se izvajajo drobne note. Boljše bi bilo v II. in III. kitici na četrti mah prejšnjega takta enostavno izpisati četrtrinko, kar lahko pevovodja sam napravi.

M. Tome.

Josip Zrimšek: **10 V zakramentu vse sladkosti** za mešani zbor. Ljubljana 1933. Samozaložba. Partitura 20 Din, glasovi po 4 Din. Kmalu za svojimi mašnimi pesmimi je izdal Zrimšek zbirko blagoslovnih pesmi. V glavnem velja tudi za to zbirko ista cena kot za prejšnjo. Novost je v tej zbirki, da vodi glasove skoraj v vseh pesmih v osminkem ritmu, za kar v obili meri uporablja prehajalne, menjalne note in druge figurativne pripomočke, kar postaja že skoraj šablonsko. Veliko mest bi bilo treba še izgladiti, s čimer bi dotične pesmi na vrednosti pridobile. Kljub vsemu pa je Zrimšek močan v izražanju. Ko bo skladal še bolj doživeto in bo vtisnil vsaki skladbi pečat svoje osebnosti, nam bo podaril še marsikaj, kar bo imelo trajno vrednost v naši cerkveno glasbeni literaturi.

M. Tome.

Vinko Vodopivec: **Litanije presv. Sreca Jezusovega za mešani zbor.** Gorica, 1933. Izdalo in založilo Kat. tisk. društvo — Gorica. Te Vodopivčeve litanije so izšle že v tretjem natisu; znak, da so jako lepe in priljubljene.

Glasbeni besednjak. Sestavil Dušan Sancin. Celje, 1933. Natisnila Mohorjeva družba v Celju. Priročna knjižica, ki te pouči o vseh tujih glasbenih izrazih. Tu in tam kaka razlaga sicer ni čisto točna, a večinoma prav dobra, pravilna in tudi po naše povedana. Knjižico je založil njen pisatelj, g. Dušan Sancin, učitelj na Glasbeni Matici v Ljubljani in stane 12 Din. Priporočamo.

Razne vesti.

V Gradu je umrl znani nemški cerkveni skladatelj dr. Anton Faist, gimnazijski profesor verouka in predsednik graškega Cecilijinega društva. Nekaj njegovih cerkvenih pesmi je pred 20 leti izšlo v tisku tudi pri nas s slovenskim besedilom. R. I. P.!

Na Golniku je 27. oktobra 1933 preminul slušatelj prava in konservatorist Boris Hrovatin. Pokopali so ga 29. oktobra v Kranju. Blagi pokojnik je bil kot gimnazijec gojenec ljubljanskega Marijanišča in izboren pevec v ondotnem pevskem zboru. V naš list je prispeval pred nekaj leti članek o prenovljenih preških orglah. — Bog mu daj večni pokoj!

V Kamniku je umrla gospa Helena Cenčič, vdova po nadučitelju in organistu. Skoraj pol stoletja je prepevala v čast Bogu kot cerkvena pevka-sopranistinja povsod, kjerkoli je služboval njen pokojni soproj. V Kamniku je pela 30 let. — Naj ji sveti večna luč!

V Zagrebu je nenadoma umrl baritonist zagrebške opere Rudolf Bukšek. Večer pred smrtjo je še nastopil kot Přemisl v Smetanovi »Libušci«. Rojen je bil 7. aprila 1882 v Št. Juriju ob juž. žel. Pel je najprej kot diletant v Celju, potem v opernem zboru kot solist v Ljubljani. Petja se je kot tak učil pri Hubadu in baritonistu Šleglu. L. 1913 je bil na študijskem potovanju v Pragi in na Dunaju. Pozneje pel v Osijeku (ponovno) in končno od l. 1924 v Zagrebu. Naj počiva v miru!

Orglarski mojster Franc Jenko v Št. Vidu nad Ljubljano je v septembru napravil nove dvomanualne orgle za Krko. V oktobru je prenovil stolne orgle v Mariboru. O obeh bomo v našem listu še podrobneje poročali.

Upokojen je g. Matej Hubad, ravnatelj državnega konservatorija v Ljubljani.

Izšel je V. zvezek Slovenskega biografskega leksikona. Uredil Franc Ksaver Lukman s sodelovanjem uredniškega odbora. Prinaša biografije: Maas—Mrkun. Založila Zadruga gospodarska banka. Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. Glasbeniki, opisani v tem zvezku, so: Malahovsky, Malenšek, Mandlin, Mantuani, Marolt Franc in Marolt Franc, Mašek Gašpar in Mašek Kamilo, Mav, Mercina, Mešiček, Mihevec, Michl, Miglič, Mihelčič, Miklošič, Mikš, Milavec, Mirk, Mlinar-Cigale, Moric-Adrian Maks in Moric-Adrian Ado.

»Katoliški list«, ki izhaja vsak četrtek v Zagrebu, je objavil v letošnji 37., 38. in 39. številki obširno, živahno in strokovnjaško pisano razpravo Ivana Kokota, kaplana v Samoboru, »Glazba i pjevanje u službi liturgijskog odgoja«.

17. septembra 1933 se je vršila v Št. Jakobu v Rožu Treiberjeva proslava. Treiber je zložil pesem »Glej čez izaro«. Pri proslavi so peli pevski zbori iz Št. Jakoba v Rožu, Sveč, Št. Janža v Rožu, Borovelj, Kotmarevasi, Logevasi, Št. Ilja ob Dravi, Bilčovca, Škocijana v Podjuni in z Brnce ob Zili.

G. Matej Vurnik, organist in skladatelj, je letos v februarju po 46 letnem službovanju stopil v pokoj ter se nastanil kot zasebnik še dalje v Borovnici.

V ljubljanski operi so izvajali v tekoči sezoni do sedaj sledeča operna dela: Čajkovskega »Pikovo damo«, Charpentierovo »Luizo«, Massenetovo »Manon«, Moniuszkovo »Halko«, Saint-Saensovo »Samson in Dalila«, Puccinijevo »Tosco«, Wagnerjevega »Parsifala«, Čerepnina »Ol-Ok« in Verdijevo »Traviato«. Razen tega Čerepnina starejšega balet »Začarani ptič«, Abrahamovo opereto »Havajska rožica« in par drugih operet. Operno osebje je po večini isto kakor lani.

Godbeniki dunajske filharmonije so bili od sv. Očeta Pija XI. sprejeti v posebni avdienci. V znak hvaležnosti so v veliki dvorani konzistorija zaigrali Schubertovo simfonijo v h-molu in Straußov valček »Na lepi plavi Donavi«. Sv. oče jim je dal blagoslov in blagoslovil tudi njih glasbila, »ki so jim« — kakor se je izrazil — »tako izborna pokorna.«

Pogostne orgelske koncerte prirejata zadnji čas v ljubljanskem »Radio« gg. Blaž Arnič in Pavel Rančigaj.

Kapelnik dr. Josip Čerin je dovršil orkestralno skladbo »Jugoslavija«, vrsto jugoslovanskih domovinskih in drugih koračnic.

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je založilo zbirko 15 samospevov za visoki, srednji in nizki glas. Samospeve so zložili slovenski skladatelji: E. Adamič, M. Bravničar, J. Pavlič, St. Premrl, Z. Prelovec, I. Svetel, M. Tome in V. Vodopivec.

Dosedanji suplent petja in glasbe na škofijski klasični gimnaziji v Št. Vidu nad Ljubljano **Matija Tome** je bil imenovan za profesorja te stroke.

Župna cerkev sv. Petra in Pavla v Osijeku je dobila nove trimanualne orgle s 62 registri. Nove orgle so delo tvrdke Mauracher, ki ima svoj glavni sedež v Salzburgu, podružnico pa v Osijeku. Obširen popis teh novih orgel iz peresa prof. Franja Dugana je priobčila »Sveta Cecilija« v 3. letošnjem zvezku.

V l. 1934. izide v tisku nov obširen **Hrvatski cerkveni kantual**.

V Zagrebu je 10. septembra preminul profesor **Josip Canić**, znani skladatelj in glasbeni pisatelj.

V Berlinu je umrl skladatelj dr. **Max v. Schillings**, predsednik pruske akademije umetnosti in intendant berlinske mestne opere. Zložil je štiri opere, en godalni kvintet, mnogo pesmi in drugih skladb.

Papeška visoka šola za cerkveno glasbo v Rimu, osnovana l. 1911 in končno urejena l. 1922, je imela do sedaj že več orgel. Najnovejše, ki jih je zgradila italijanska tvrdka Mascioni (Cavio), darovala pa gospa Justina B. Ward iz New Yorka, imajo 5 manualov in pedal. Vseh registrov je 112. Obseg manualov je od C—c₁; pedala od C—g₁. Načrt za te velikanske in v vsakem oziru uspele orgle so napravili prvi italijanski orgelski strokovnjaki: Raffaele Manari, Eduardo Dagnino, Alberto Camilloni, Fernando Germani in Ferruccio Vignanelli; kot predsednik te komisije pa upravitelj papeške visoke cerkveno-glasbene šole opat dr. Paolo M. Ferretti.

Za slavno Marijino cerkev v Budimpešti je nemška tvrdka Rieger napravila nove velike štirimanualne orgle z 92. registri. Patron te cerkve je mesto Budimpešta, ki vzdržuje na tem koru 106 plačanih pevskih in glasbenih moči.

NAŠE PRILOGE.

V današnji glasbeni prilogi objavljamo 4 Marijine pesmi: Tebe Marija hvalimo, zložil Josip Kenda, Zdrava Marija, zložil Anton Čadež, Pozdravljena, Brezmadežna, zložil Vinko Vodopivec in Lepa si, roža Marija, ljudski napev, priredil Stanko Premrl. Posamezni izvodi se dobe po 1.50 Din.

LISTNICA UPRAVE.

Današnji, zadnji letošnji številki našega lista, prilagamo poštne položnice s prošnjo, naj cenjeni naročniki izvolijo čim prej obnoviti naročnino za l. 1934. Nekateri zamudniki pa naj — prav lepo prosimo — store svojo dolžnost tudi za l. 1933.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za Italijo 50 Din, za Ameriko 1 dolar. Uredništvo in upravišтво: Pred škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj **Stanko Premrl** v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani **Karel Čeč**.